Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 278 (13992) | 1972 оной ноябриин 25, суббото | Сэн 2 мүнгэн

[Ре]спубликын [х]ЭЛЭЛЭЙ САМБАР

[...]ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ ЕХЭЭР БЭЛЭДХЭХЭ, [...]АНАРЫНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА ТАЛААР [...]АЙМАГУУДАЙ ДУНДА ДЭЛГЭРҺЭН [...]АЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ БАЙГША ОНОЙ [...] ГАРГАГДАЖА, КПСС-эй ОБКОМОЙ БЮРОГОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ, [...]ПРОФСОВЕДЭЙ ТОГТООЛООР ИИМЭ [...]АГУУД РЕСПУБЛИКЫН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА БЭШЭГДЭБЭ:

ЗАХААМИНАЙ, ПРИБАЙКАЛИИН, ХЯАГТЫН

[...]аминай аймагта КПСС-эй обкомой, Буряа[дай А]ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсо[ведэй] дамжуулгын Улаан туг, 3.000 түхэригэй мүн[гэ]н барюулагдаха.

[При]байкалиин, Хяагтын аймагуудта 1.500 түхэ[ригэй] хоёрдохи мүнгэн шангууд барюулагдаха.

[...] НОГООНОЙ УРГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ, [...]ЭНИИЕ ҺАЙНААР ХУРЯАЖА АБАХА ТАЛААР РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ДУНДА ДЭЛГЭРҺЭН [...]АЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1972 ОНОЙ ДҮН [...]ГДАЖА, КПСС-эй ОБКОМОЙ БЮРОГОЙ, [БУ]РЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ [СОВЕ]ДЭЙ, ОБЛПРОФСОВЕДЭЙ ТОГТООЛООР [И]ИМЭ АЖАХЫНУУД РЕСПУБЛИКЫН [ХҮ]НДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА БЭШЭГДЭБЭ:

[Захаа]минай аймагай ЛЕНИНЭЙ нэрэмжэтэ, [«КРАС]НЫЙ ОКТЯБРЬ» колхозууд

[Зэгэ]н-Үдын аймагай «МАЯК» колхоз,

[...]нгын аймагай ЛЕНИНЭЙ нэрэмжэтэ

[При]байкалиин аймагай «ПРИБАЙКАЛЕЦ»

[...]тын аймагай «РОДИНА» колхоз, ХҮДЭ[...] совхоз.

[...]нгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо [КПСС-]эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министр[нүүдэй] Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын [Улаан] туг, 500 түхэригэй мүнгэн шан барюула[гдаха].

[Зэгэ]н-Үдын аймагай «МАЯК» колхоздо 400 тү[хэригэй] хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаха.

[...] ТРАКТОРНО-ТАРЯАН АЖАЛАЙ [БР]ИГАДАНУУДАЙ ДУНДА ДЭЛГЭРҺЭН [...]АЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ БАЙГША ОНОЙ [...] ГАРГАГДАЖА, КПСС-эй ОБКОМОЙ БЮРОГОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ, [...]ПРОФСОВЕДЭЙ ТОГТООЛООР ИИМЭ [БРИГ]АДАНУУД СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ [...]ЛАА ГЭЖЭ ТООЛОГДООД, «ГАЗАР [...]ЛАН ЭРХИМЭЭР ЭДЛЭН ХЭРЭГЛЭДЭГ БРИГАДАНУУД» ГЭҺЭН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОГДОБО:

[При]байкалиин аймагай «Прибайкалец» кол[хозой] П. М. Горбуновой хүтэлбэрилдэг тракторно [тарьяан]ай ажалай бригада,

[«ЗА]ВЕТЫ ИЛЬИЧА» колхозой бригадир Е. И. [...]иной хүтэлбэрилдэг бригада,

[...]ин аймагай Анаагай совхозой А. Э. Жа[...] хүтэлбэрилдэг бригада,

[...]ажанай совхозой бригадир М. И. Колмако[вой хү]тэлбэрилдэг бригада.

[ССР]-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

[...]Р Г. И. ТЕТЕРСКИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй [ВЕРХО]ВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

[Зүүн-]Сибириин түмэр замай 75 жэлэй ойтой даша[рамдуу]лан, Буряадай АССР-тэ түмэр замай транспортын [хү]гжэлдэ габьяатай байһанайнь түлөө Зүүн-Сибириин [...] начальник нүхэр Тетерский Георгий Игнатье[вичые Б]уряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиу[мэй хүн]дэлэлэй грамотаар шагнаха.

[Буря]адай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. СЕМЕНОВ.

[Буря]адай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

[Улаан]-Үдэ хото, Соведүүдэй Байшан. [1972] оной ноябриин 21.

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Түнхэнэй аймагай механизаторнуудай, хүдөө ажахын инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэл тухай

Трактор болон газарай хүрьһэ элдүүрилхэ, тарилгын мелиоративна бусад техникээ болзорһоонь урид эрхим шанартайгаар заһабарилжа, һайнаар ашаглаха талаар социалис уялга абаһан Түнхэнэй аймагай механизаторнууд ба хүдөө ажахын инженерно техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые КПСС-эй Буряадай обком, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет һайшаан дэмжэбэ.

Хүдөө ажахын техникэ заһабарилха хүдэлмэри болзорһоонь урид эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ ба һайнаар ашаглахын түлөө республикын механизаторнууд болон инженерно - техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда Түнхэнэйхидэй үүсхэлые үргэнөөр зүбшэн хэлсүүлжэ, социалис мүрысөө дэлайса ехэтэйгээр дэлгэрүүлхыень КПСС-эй райкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба партиина организацинуудые, «Сельхозтехника» нэгэдэлые, республикын мелиораци ба уһанай ажахын министерствын предприятинуудые уялгалба.

Республикын колхоз, совхозуудта, бусад предприятинуудта хүдөө ажахын техникэ болзорһоонь урид эрхим шанартайгаар заһабарилжа, һайнаар ашаглахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ябаса үргэнөөр харуулжа байхыень республикын болон аймагай газетэнүүдэй редакцинууд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй телевидени ба радио-дамжуулгын комитет уялгалагдаа.

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГАЙ МЕХАНИЗАТОРНУУД, ХҮДӨӨ АЖАХЫН ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсоһон аймагаймнай колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд шефскэ туһаламжа үзүүлдэг эмхинүүдэй эдэбхитэй туһаламжын ашаар байгша ондо хүдөө ажахынгаа үйлэдбэридэ яһала һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Саган уларилай хэды таарамжагүй байбашье, аймаг доторнай гектарай 11,2 центнер таряан хуряагдаһан байна.

«Сибиряк», «Восточные Саяны» колхозууд гектарай 12 центнерһээ дээшэ ороохо таряа ургуулжа хуряагаа. Тиихэдэ «Восточные Саяны» колхозой М. П. Леонтьевой хүтэлбэрилдэг тракторна бригада гектарһаа 17,2 центнер шэнииссэ ургуулһан юм. Энэл колхозой куузику ургуулагша С. Б. Гомбоев 25 гектар газарһаа гектарай 833 центнер тэжээл абаһан байна. Кукурузашан В. Д. Машкинов гектарай 312 центнер кукурузын ногоон эшэ набша хуряагаа. Тиихэдэ Туранай совхозой хартаабхашан А. С. Хартаев гектар бүриһөө 94 центнер хартаабха суглуулаа.

Гэхэтэй хамта Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнернууд Н. И. Саргаев, П. Б. Яндаков, «Восточные Саяны» колхозой Д. Д. Ардуев. Д. И. Истаев, «Сибиряк» колхозой В. Н. Демин, А. И. Бобков, Саянай колхозой В. Д. Нефедьев болон бусад таряа хуряалгын үедэ эршэтэ ажалай жэшээ харуулһан.

Аймаг дотор бүхы ургасань саг болзортоо, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряагдажа, ажахынууд гүрэндэ ороохо таряа худалдаха даабаряа сүм дүүргэһэн ба үрэһэ хүрэнгынгөө, малай тэжээлдэ гаргашалагдаха ороохоёо хүсэд хүрэхөөр хаажа абанхай.

Аймагаймнай ажалшадай шударгы бэрхээр ажаллаһанай ашаар аймаг дотор гүрэндэ ноохо, үндэгэ, һү тушааха жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэжэ, мяха худалдаха даабаришье амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна.

Муу бэшэ эдэ дүнгүүдые тэмдэглэхэ зуураа, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар туйлагдаһан энэ хэмжээнэй мүнөө үеын эрилтые гүйсэд хангахагүй байһыень бидэ һайн мэдэрнэбди. Манай колхоз, совхозуудта газар тариалангай, мал ажалай бүхы продуктнуудай үйлэдбэрилгэ саашадань бүри дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ашаглагдаагүй арга боломжонууд үшөөл бии байһаар.

Табан жэлэйнгээ хоёрдохи жэлые түгэсхэжэ байһан аймагай хүдөө ажахын ажалшад бүхы совет хүнүүдтэл адли ажалай шэнэ илалта туйлахаар зорижонхой. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар табигдаһан зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхэ гээшэ нмагтал бидэнһээ, механизаторнууд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдһөө сэхэ дулдыдаха байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ бидэнэр үйлэдбэринингөө бүхы арга боломжонуудые тооложо үзоод, хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хабаадаха трактор, газарай хүрьһэ элдүүрилхэ, тарилгын ба мелиоративна бүхы техникээ мартын 15 болотор, үбһэ болон силосэй ургамал хуряаха машинануудые июниин 15 болотор, ороохо тарьяанай комбайн, жаткануудые 1973 оной июлиин 1-һээ хожомдуулангүй заһабарилжа дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абанабди.

Техникэ хадагалха ба ашаглаха хэрэгые һайжаруулха зорилгоор машинануудай 10 хашаа түхеэрэлгөөр хангажа, ажахынуудта тиимэ 6 хашаа, 7 һарабша барижа, машина, тракторнуудай техническэ харууһалга хэхэ стационарна 9 пункт түхеэржэ, мастер-заһабарилагшадаар хангахабди. «Сельхозтехника» нэгэдэлдээ трактор, автомобильнуудта шухала хэрэгтэй ходовой узел болон агрегадуудые һэлгэжэ абахаар бэлэн болгохо байнабди.

1973 оной апрелиин 10 болотор ажахы бүхэндэ тоһо, түлишыень хүсэд хүрэхөөр зөөжэ, бүхы комбайн, тракторнуудтаа түлишэ хэлгые оньһожоруулхын түлөө оролдохо болонобди.

Хүдөө ажахын ургамалай болон сабшалангай үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ зорилготойгоор байгша оной ноябрь, декабрь һарануудта, мүн ерэхэ хабартаа сабшалан болон тариалангдаа 80 мянган тонно наг шэбхэ, 18 мянган тонно торфтой холигдоһон минеральна үтэгжүүлгэ зөөжэ гаргаха байнабди. Хабартаа 3138 гектар газар, тэрэ тоодо 638 гектар тариалан саг болзортонь ундалуулагдахаар хараалагдана.

Хүдөө ажахынгаа бүхы хүдэлмэриие агротехническэ эгээл эрхим хаһа сагтань һайн шанартайгаар үнгэргэжэ, саашадаа тариалангаа улам үргэдхэхын түлөө шууд тэмсэхэбди. Хүдөө ажахын бүхы ургамалай хойноһоо харууһалалга һайнаар эмхидхэгдэхэ. Аймаг доторхи тариалангайнгаа 70 процентһээ бага бэшыень самолёдоор, түсхай машина, техникээр гербицид сасажа, бог буртаг үбһыень усадхахабди. 1973 оной дүүрэтэр 638 гектар уһалха Ахалигай уһалуурниин. 206 гектар намаг хатааха Ойнуурай системэнүүдые барижа, ашаглалгада тушаахабди. Гадна 1000 гектар сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулжа, 880 гектар сабшалан шэнэдхэн һайжаруулагдаха. 500 гектар шэнэ газар элдүүрилжэ, тарилгада хэрэглэгдэхэ, 570 гектарта олон жэлэй һайжаруулагдаһан бэлшээри байгуулагдаха.

«Восточные Саяны» колхоздо таряа хуряалгын эхилтэр ороохо сэбэрлэхэ «ЗАВ-20» түхэлэй пункт хабсаргажа хүдэлгэхэ ба 1973 оной декабрь һара болотор 10 мянган дүрбэлжэн метрэй теплицын комбинат барижа дүүргэхэбди.

Гэнжэтэ тракторнуудаа хоёр халаанда хүдэлгэхэ зорилготойгоор механизаторнуудай һуралсал эмхидхэжэ, машина, тракторнуудта болон малай фермэнүүдэй оньһон түхеэрэлгэдэ техническэ харууһалалга хэхэ 30 мастер-заһабарилгашад һургагдаха. 1973 ондо хоёрдохи механизатор бүхэн 1-2 классай тракторист-машинистын шадабаритай байхын тула мэргэжэл ба класс дээшэлүүлхэ курсануудые үнгэргэхэ байнабди.

Техникээ һайн шанартайгаар, хаһа сагтань заһабарилжа бэлдэһэнэй, механизаторнуудай бэлиг шадабари дээшэлүүлжэ, ажалаингаа сагые хүсэдөөр хэрэглэһэнэй ашаар машина, тракторнуудай бүтээсые 4 процентээр дээшэлүүлжэ, заһабарилга болон техническэ харууһалалгада түсэбөөр хараалагдаһан гаргашыень 2 процентээр доошолуулжа, дизельнэ түлишэ 1,5 процент алмагдаха байна.

Малшадаймнай ажалай үрэ дүнгүүд манай хэһэн ажал хүдэлмэриһөө нилээд дулдыдаха байһыень бидэ һайн мэдэнэбди. Тиимэһээ бидэ фермын ажал оньһожоруулгые улам дээшэлүүлжэ, тэндэ тодхогдоһон оньһон түхеэрэлгэнүүдые һаадгүйгөөр хүдэлгэхэбди. Фермэнүүдтэхи ажал хүнгэдхэхэдэ манай аймагай малшадай «1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохын түлөө мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоолдо харюу болгон абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэдэнь туһалха байна.

Бидэ, Түнхэнэй аймагай механизаторнууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд энэ уялга абажа байхадаа СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтажа, энэ жэлээ амжалтатайгаар үдэшэн, ойртожо байгаа юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ ажалай шэнэ үшөө ехэ илалта туйлахын түлөө социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхыень колхоз, совхозуудай. «Сельхозтехника» нэгэдэлэй, республикын мелиораци болон уһанай ажахын министерствын предприятинуудай бүхы механизаторнууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые уряалнабди.

Социалис уялганууд аймагай партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаанда зүбшэн хэлсэгдэжэ абтаба.

[ПР]ОФСОЮЗУУДАЙ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ [ХҮ]ДЭ[ЛМ]ЭРИ УЛАМ ҺАЙЖАРУУЛХА

[Профе]ссиональна Союзуу[дай Бүхэ]союзна Центральна [Соведэй] II пленум ноябриин [...] Москвадахи Ажалай [Союзуудай Байшан]д үргэлжэлөө.

[КПСС]-эй XXIV съездын [заа]баринуудай үндэһөөр [профсою]зна эмхинүүдэй [...] хүмүүжүүлгын, [...]а ниитын хүдэлмэри[и]нь улам һайжаруул[ха] [...] элидхэл тушаа үгэ [...] пленумэй заседани[д]эрэ болобо. Совет хүмүүжүүлхэ, бүхы та[лаар] хүгжөөхэ хэрэгтэ [...]партиин эдэбхитэй, [...]ы туһалагша боло[хо про]фсоюзуудай үүргын [...]эшэлжэ байһан ту[хай ...]дэнэр хэлэбэд.

[КПСС]-эй ЦК-гай Полит[бюрогой] гэшүүн, ВЦСПС-эй [түрүүлэг]шэ А. Н. Шелепин [...] дээрэ үгэ хэлээ.

[ВЦСПС]-эй пленум «КПСС-[эй XXIV] съездын шиидхэбэ[риин]й үндэһөөр профсоюзна эмхинүүдэй ябуулдаг [хүмүүжүү]лгын, соёлой ба [ниитын] хүдэлмэри саашадань улам һайжаруулха тухай» тогтоол баталба. Ажал ба ниитын зөөридэ үнэхөөрөө коммунис ёһоор хандадаг байхаар ажалшадые хүмүүжүүлхэ, коммунис байгуулалтын асари ехэ зорилгонуудые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй эдэбхи үүсхэл бадаруулха тухай КПСС-эй XXIV съездын заабаринуудые оролдосотой нэтэрүүгээр бэелүүлхэ гээшэ профсоюзуудай хүмүүжүүлхы хүдэлмэриин гол шэглэл болохо ёһотой. Профсоюзууд хадаа хүдэлмэришэдэй эрхим коллективүүдэй, үйлэдбэриин түрүүшүүл ба үүсхэлшэдэй, эдэбхитэдэй эрхим жэшээнүүдые хэрэглэжэ, хүдэлмэришэн ангиин революционно, дайшалхы ба ажалай гурим заншалнуудые бүри үргэнөөр тайлбарилан дэлгэрүүлхэ зэргэтэй гээд тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Ажалшадай политическэ болбосоролой улам ехэ болохо байһаниинь бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй дэлисэһээ тон эли тодоор харагдана. Энэ ушарые тэмдэглэн. хүмүүжүүлхы хүдэлмэрээ улам һайжаруулхын, гурим заншалай эрхим шанарнуудые дэмжэн дэлгэрүүлхын, харилсаа холбоо, хани ёһоной харилсан туһалалсалга үргэдхэхын, журам ба эмхидэл улам һайжаруулхын тула социалис мүрысөөнэй арга боломжонуудые хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ зорилготой тодорхой хэмжээнүүдые хараалан бэелүүлхыень ВЦСПС-эй пленум профсоюзуудай соведүүд ба комитедүүдые уялгалба.

Эрдэм, техникэ бүри үргэн ехээр тайлбарилан дэлгэрүүлхэ, ажалшадай шадабари мэргэжэл ба экономическа эрдэм дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые абахыень профсоюзуудай центральна, республиканска, хизаарнуудай, областной комитедүүд ба соведүүдтэ, фабрично-заводской эхин комитедүүдтэ дурадхагдаа.

Бүхы профсоюзна эмхинүүд ажалшадай сүлөө сагые бүри һайнаар хэрэглүүлхэ, профсоюзай клубуудай, соёлой байшангууд болон ордонуудай, предприятинууд ба хамтын байрануудтахи улаан булангуудай хүмүүжүүлхы, соёлой ба ниитын хүдэлмэри улам һайжаруулха хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулха ёһотой гэжэ пленумэй тогтоол дотор мүн лэ заагдана. Хүдөө тосхонуудтахи ажалшадай соёлой эрилтэ хэрэглэмжэ хангалга һайжаруулхын тула ВЦСПС-эй Президиумэй хараалһан хэмжээнүүд һайшаагдаба. СССР-эй профсоюзуудай бюджедые, гүрэнэй 1973 оной социальна страхованиин бюджедые пленум зүбшэн хэлсэһэн, баталһан байна. СССР-эй профсоюзуудай XV съездһээ хойшо ВЦСПС-эй Президиумэй хэһэн хүдэлмэри тухай мэдээсэл соносогдоо.

Пленум ВЦСПС-эй комиссинуудые эмхидхэн байгуулаад, тэдэнэй гэшүүдые баталба.

Тиин ВЦСПС-эй II пленум хүдэлмэрээ дүүргэв.

(ТАСС).

[КИР]ГИЗЭЙ ХЛОПОКШОДОЙ АМЖАЛТА

[Киргиз]эй хүдөө ажахын [хүдэлм]эрилэгшэд КПСС-эй [XXIV с]ъездын шиидхэбэри[нүүдые] бэелүүлэн, СССР-эй [байгуул]агдаһаар 50 жэлэй [ойе н]эрэтэй солотойгоор [угтахын] түлөө мүрысэн, энэ [жэл х]лопогой баян ургаса [ургуул], тэрэнээ эмхитэй [...] хуряажа абаа, хлопок[о]ор [...]даг республиканууд[ай пар]тийно-ажахын эдэбхитэдэй Ташкентдэхи суглаан дээрэ абаһан дээшэлүүлэгдэмэл социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэв. Гүрэндөө 185 мянган тонно хлопок худалдаба.

Республикын хлопогшодой ажалай энэ амжалтань партийна, Соведүүдэй, профсоюзна, комсомолой ба ажахын зургаануудай эмхидхэлэй хүдэлмэри эрхим һайнаар ябуулһанай, республикын бүхы колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ба уһанай ажахын мэргэжэлтэдэй оролдосотой габшагай ажалай үрэ болоно.

Хүдөөгэй ажалшадай хлопок хуряалгадань предприятинуудай, һургуулинуудай, транспортна эмхинүүдэй, хүдөө ажахын авиациин коллективүүд горитой туһаламжа үзүүлээ.

Киргизэй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндөө газар тариалангай ба мал ажалай бусад продуктнуудые худалдалгаар түсэбтэ табан жэлэйнгээ хоёрдохи жэлэй уялгануудые дүүргэхын, малайнгаа үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхын, 1973 ондо баян ургаса абалгада һайтар бэлдэхын тула шухала бүхы юумэ хэжэ байна.

(ТАСС).

ЭРШЭ ШАНАР ДЭЛИСЭ

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ— БОЛЗОРҺОО УРИД

«Байкал» учхозой Посельскэ фермын коллектив арба һарын туршада үнеэн бүриһөө 4000 килограммһаа дээшэ һү һаажа абаба. Эрхим һаалишадай нэгэн В. С. Билсагаева һайндэрэй хүндэлэлдэ даажа абаһан социалис уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа.

Түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ һаалишан Билсагаева харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө 4200 килограмм һү һааха түсэбөө 10 һарын туршада амжалтатайгаар бэелүүлбэ. СССР гүрэнэй тогтоһоор алдарта 50 жэлэй ойн баярые ажалай бэлэгүүдээр угтахын тула ороноймнай ажалшад оролдожо байнхай. Виктория Сергеевна үлэгшэ үедэ үнеэн бүриһөө үшөө 400 килограмм һү һаажа абаха гэһэн социалис уялга абанхай. Энэ ажалша бүхэриг хүнэй үгэдөө хүрэхэ байһанда этигэмээр.

С. ХАЛТУЕВ.

Комсомолка Татьяна Черных ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Халаанайнгаа даабари хододоо 10—15 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, «Электромашина» заводтоо түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Электродвигательнүүдтэ хэрэглэгдэдэг секцинүүдые утаһаар орёохо мэргэжэл һаяшаг шудалһан юм. Мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэ Татьяна ехэ анхарал табидаг. Аха нүхэдэйнгөө дүршэлые халан абаха гэжэ эрмэлзэдэг. Татьянада һаяшаг хоёрдохи разряд олгогдобо. Тэрэ үдэшэндөө хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулида һуража, эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлнэ.

Иимэ урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтой хүдэлмэришэ басаган ажалдаа амжалта туйлажа, нүхэдэйнгөө һайшаал магтаалда хүртэнэ. Тэрэ саашадаа бүри эдэбхитэйгээр ажаллажа, СССР-эй 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтахаар зорижонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: утаһа орёогшо Т. Черных.

Д. Балдановай фототекст.

БАЙГААЛИИН БЭРХЭШЭЭЛЫЕ ДАБАН...

ОРЛИК. Хүдөө бэшэгшэ Д. Дугаров ингэжэ дамжуулна: Энэ намартаа эртэ хүйтэржэ, ахалагша хонишон Цырен-Базар Хайдаковые нилээд тухашаруулаа. Негоогоор элбэг хадын бэлшээриһээ һаял үбэлжөөндөө бусаха дээрэнь гэнтэ саһан ехээр орожо, зүргэ харгынь хүн амитанай ябахын аргагүй шабар шабха болобо. Жалгануудай хоорондуур урдадаг горходынь үерлэжэ, зарим муу хүүргэнүүдыень урадхуулан абаашаа юм. Һая нааша ингэжэ саһанай гэнтэ ехээр орожо, түбэг татаһые һанаандаашье оруулаагүй Цырен-Базар абаһаар хэды тулгардабашье, һүрэг хонидоо лажашье һаань үбэлжөөндэнь асархаар шиидээ бэлэй. Юуб гэхэдэ, хажуу тээһээ туһаламжа хүлеэһээр байтарнь саһан бүри ехээр орожо, бүхы харгыень хаажархиха байгаа бшуу.

Ц-Б. Хайдаков үбэлжөөндөө ерэһээр байраяа дулаалжа, заһабарилжа эхилһэн байна. Мүнөө Хайдаков үбэлжэлгэдөө түгэс бэлдэжэ үрдинхэй, хонидоо хагданда бэлшээжэ, хүшэ тамирыень алдуулхагүйе оролдоно.

— Манай эндэ малшан байха гээшэ хэсүү даа. Гансашье хэхэ ажалаа бэшэ, оршон тойронхи байгаалиингаа эрид хубилха аяг аашые һайн мэдэхэ хэрэгтэй. Тэрэгүй һаа одоол хүлеэгдээгүй бэрхэшээлдэ орожо болохо юм, — гэжэ ахалагша хонишон Ц-Б. Хайдаков сэдьхэлһээ хөөрөө бэлэй.

Ахын аймаг.

«Коммунизм» колхоз.

һүүлэй гурбан жэлэй туршада аяншалагшадай баазануудта, амаралтын байшангуудта, аймагуудай түб, хүдөөгэй техническэ мэргэжэлэй училищинууд болон бусад газарнуудта хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые амаруулжа байгаад һургадаг һайн заншалтадаг. Курсануудые дүүргэһэн хүнүүд нилээд һайнаар хүдэлжэ, ажалдаа амжалтануудые туйладаг байна бшуу.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон профсоюзуудай областной совет механизаторнууд, таряашад болон малшадые үбэлдөө һургадаг дай райкомуудые уялгалба. Энэ үбэлэй туршада 505 хонишод, 385 механизатор. 330 луговод болон лугомелиоративна отрядуудай звеное даагшад, 360 ахалагша һаалишад, 350 мал адуулагшад һуралсахаар тогтоогдоо.

1972—1973 онуудай үеэл Улаан-Үдэ хотын, Сурхайта нуурай «Байкальский прибой» гэжэ турбазануудта, аймагуудай түбтэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ һургуулинуудые эмхидхэхэ тушаа профсоюзуудай областной соведэй тогтоол абтаа.

Энэ тогтоолой ёһоор эмхидхэгдэхэ болоһон һургуулинуудта хүнүүдые саг соонь эльгээхэ талаар хүдөө ажахын министерствэдэ Буряадай совхозуудай үйлэдбэриин республиканска нэгэдэл, аймгүйсэдкомууд, профсоюзуудай райкомууд уялгалагдаа.

Курсануудта һуралсагшадта стипенци түлэхөөр хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ Буряадай һургуули уялгалагдаба.

Түрүү дүй дүршэлэй һургуулинуудта хэгдэхэ бүхы гаргашануудые хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ Буряадай һургуули, профсоюзуудай райкомууд, колхоз, совхозууд даажа абахаар уялгалагдаа.

БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, профсоюзуудай областной соведтэ

ТҮРҮҮ ДҮРШЭЛЭЙ һУРГУУЛИ ЭМХИДХЭХЭ ТУХАЙ

тай бологдоо. Илангаяа энэ хүдэлмэри Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Кабанскын, Баргажанай, Түнхэнэй аймагуудта муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй. 1971—1972 онуудта эдэ курсануудта 600 гаран хүн һуралсажа гараа.

Сэлэнгын аймагта хүдөө ажахын түрүү дүй дүршэлэй һургуули табадахи жэлээ хүдэлнэ. Энэ үедэ тэндэ 300 гаран хонишод, 60 һаалишад,120 механизатор һураһан байна. Курсанууд тусхай түсэбэй ёһоор эмхидхэгдэнэ. һуралсагшадта зохид байра, амарха арга олгогдонхой. Ажахынуудай мүнгөөр тэндэ һуралсаха, амарха путёвко абСэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Кабанскын, Баргажанай болон Түнхэнэй аймагуудай дүршэлые һаяхан абтаһан тогтоол дотороо һайшааһан байна.

Тиихэ зуураа механизаторнуудые, хонишодые, тоо бүридхэлшэдые, колхозуудай шалгалтын комиссинуудай түрүүлэгшэнэр болон гэшүүдые, бусад хүдэлмэрилэгшэдые һургаха түрүү дүршэлэй һургуулинуудые эмхидхэхээр ажалшадай депутадуудай аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые, хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай профсоюзуу-

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

БОЛГАРИ. *Варна хото хурдан түргэнөөр урган бодоно. Энэ хотодо мүнөө ажаһуудалай шэнэ районууд бодхоогдоно. Тэдэнэй нэгэнинь «Рупи» гэжэ район. Олон дабхар, һаруул томо гэрнүүд, болбосон түхэлтэй хүүгэдэй саадууд, магазинууд, һургуулинууд эндэ богонихон болзор соо баригдаһан байна.*

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Рупи» районой үхибүүд — тэрэнэй сасуутан сэнгэжэ ябана.

БТА-ТАСС-ай фото.

ХАРАЛГАДА ХАБААДАХААР БЭЛДЭНЭ

Энэ жэлэй январь һарада авиационно заводой профсоюзай комитет СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ улаан булангуудай харалга-конкурс үнгэргэхэ гэжэ шиидхээ һэн. Удаань республиканска, бүхэсоюзна конкурснууд соносхогдобо. Авиационно заводойхид эдээндэ хабаадаха гэжэ шиидэһэн байна.

Слесарно-хабсаралгын цех. Зоной амардаг таһалгань ехэ, ужам салуу юм. Энээнээ сэбэрлэжэ гоёонод. Ажалайнгаа һүүлээр залуушуул багахан столнуудые, номой тагуудые хэһэн байна. Соведэй хүдэлмэриин түсэб гоёор бэшээд няагданхай.

Цехэй комитедэй түрүүлэгшэ Н. С. Решетов, Улаан булангай соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Цаллагова, уран зураагша Ц. Б. Цыбденов, библиотекарь Г. Яковлева гэгшэд профсоюзай заводой комитедэй үүсэлдэ ехэ анхаралгайгаар хандаа гэжэ эдэнэртэй хөөрэлдэхэдэ элирбэ. Үдын забһарлалгын үедэ хүдэлмэришэдэйнгээ һайнаар амархын тулада, уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшадай репетици хэхэ һайн таһалга бии болгохо гэжэ эндэ һанаагаа зободог байһынь гэршэлнэ бшуу.

Мүнөө эдэнэрэй улаан булан хүү бэлэн болоодүй. Тиигээшье һаа, зоп эндэ сүлөөтэй сагаа хүхюунээр үнгэргэнэ, зариман ном уншаха, нүгөөдүүлынь наада эрхилхэ. Энэ цехэй хүдэлмэришэд өөһэдөө улаан булангаа заһажа, түхеэржэ, зохид болгожо байнхай. Эндэ ерэхэдээ, «Гайхамшаг хүнүүдэй намтарһаа» гэһэн олон номуудые хараа һэм. Эндээ яһалашье һайн библиотечкэтэй, амаралтынгаа таһалга соо саг үргэлжэ номуудтай байхын тулада өөһэдһөө ном суглуулха гэжэ хөөрэлдөө. Богонёор хэлэхэдэ, энэ цехэй хүдэлмэришэд ондоо тээһээ хайра хүлеэгээд һуунгүй, ажабайдалаа өөһэдынгөө гараар гоёохо гэжэ шиидэжэ хүдэлжэ байна.

Слесарно-хабсаралгын цехэй байдаг байшан соо шууяатай юм. Хүдэлдэг газарта шууяагүй болгохын тулада бусад коллективүүдэй хүдэлмэришэд заводой дирекцидэ хандадаг байна. Тиихэдэ слесарно-хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэд иимэ эрилтэ хэдэггүй, харин өөһэдөө хоёрдохи хаалта хээ. Энэнь шууяа бүглэхэ ёһотой.

Эдэнэрэй бүхы юумэн бэлэн болоодүй. Тиигээшье һаа, партийна организациин секретариин орлогшо В. А. Жуков, комсомолой организациин секретариин орлогшо Г. Жукова гэгшэдэй ородог совет хүдэлмэрээ ябуулжал байдаг.

Мүн агрегатна цехэй улаан булан соо ороходоо, үнэхөөрөө сэбэр, зохид газарта оробоб гэжэ һанахат. Стенднүүдынь уран гоёор түхеэрэгдэһэн, лозунг, плакадууд, сэсэгүүд — эдэ бүгэдэнь бултал зохид, һайн. Хүдэлмэриингөө түсэб гоёор бэшэжэ үлгөөд, бэшэ жэжэ дутагдалнуудаа усадхаа һаа, энэ цехэй улаан булан эрхимүүдэй зэргэдэ гараха һэн.

Хоёрхон лэ цехэй улаан булан тухай хуряангыгаар эндэ дурдагдаба. Авиационно заводой цехүүд болон отделнүүдэй улаан булангуудта хөөрэлдөөн, лекцинүүдэй болодог тухайда эндэ хэлээгүйб. Иимэ хэмжээ ябуулганууд эрхилэгдэдэг ааб даа. Коммунистнууд, комсомолшууд улаан буланда суглаа үнгэргэдэг, заводто хүдэлхэеэ ерэһэн хүнүүдые мүн лэ улаан булангуудтаа асаржа, коллективэй ёһо гуримтай, заншалтай, түүхэтэй танилсуулдаг юм. Иимэ хэмжээ ябуулганууд улаан булангуудта ходол үнгэргэгдэдэг болоно заншанхай. Тиимэһээ гоёор, сэбэрээр, зоной амархада зохид болгоһон улаан булангууд тухай хоёр үгөөр тогтобоб.

Заводтомнай бүхы цехүүдтэхи улаан булангууд яб байса түхеэрэгдэһэн бэшэ ааб даа. Тиигээшье һаа, харалгада хабаадахын тулада ехэ бэлэдхэл эхилэнхэй.

Бүхы улаан булангуудаа һайн, узэмжэтэй болгохын тулада эндэхид оролдожо байна. Гансахан харалгада хабаадахын тулада бэлдэхэ бэшэ, харин ходоһоо хүн зоной орожо гаража байхаар түхеэрбэл, тиимэл улаан булан эрхимдэ тоологдохо байна бшуу.

Н. ФЕДОТОВ,
авиационно заводой олон тиражтай газетын хүдэлмэрилэгшэ.

АЖАЛШАДАЙ ЭРИЛ ТЭДЭ АНХАРАЛ

РСФСР-эй Верховно Соведэй комиссиин заседани

Корякска, Ненецкэ, Таймырска национальна округуудай нютагай Соведүүд холын хойто районуудай хүн зондо медицинскэ туһаламжа үзүүлэлгэ, элүүрые хангалга улам һайжаруулхын тула һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ юумэ хээ. Эдэ округууд дотор полиомиелит, дифтери гэхэ мэтэ үбшэнүүд усадхагдаа, скарлатинаар, уушханай ханяадаар үбшэлэлгэ эрид үсөөрөө. Стационарна эмшэлэлгээр хүн зоной хангалгадаса нилээд һайжараа гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

РСФСР-эй Верховно Соведэй элүүрые хамгаалгын, социальна тэдхэмжын ба спортын комиссиин заседани дээрэ энээн тухай хэлэгдээ. Тус комисси депутат С. И. Сергеевэй хүтэлбэри доро ноябриин 22-то суглараад, эдэ национальна округуудай ажалшадта медицинскэ туһаламжа үзүүлэлгын ямар байһан тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Холын хойто нютагуудай хүн зоҥдо медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудай туйлагдахын хажуугаар, дутуу дундануудшье бии гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Дурсагдаһан дутуу дундануудые зайсуулха зорилгоор нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта, Россиин Федерациин хэдэ хэдэн министерствэнүүд ба албан зургаануудта дурадхаһан, тодорхой һанамжа дурадхалнууд баталан абтаһан тогтоол дотор бии.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай инвалидуудай, дайнда наһа бараһан сэрэгшэдэй бүлэнэрэй материально-ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын асуудал тэрэл заседани дээрэ зүбшэлэгдөө. РСФСР-эй Социальна тэдхэмжын министерствын, Мариин АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Ставрополиин хизаарай Соведэй гүйсэдкомой элидхэлнүүд соносхогдожо, зүбшэн хэлсэгдээ.

АССР-нүүдэй Министрнүүдэй Соведүүд, нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд, предприятинууд, колхозууд ба совхозууд дайнай инвалидуудта, дайнда наһа бараһан сэрэгшэдэй бүлэнүүдтэ материальна туһаламжа үзүүлнэ, хаһа саг соонь түлишөөр хангана, барилга хэхэ газар үгэнэ. Тэдээндэ адууһа мал, тэжээл хүнгэлэлтэтэйгөөр худалдалга эмхидхэнэ, гэр байраар түрүүшын ээлжээндэ хангана.

Мүнөө жэлдэ Россиин Федераци дотор дайнай инвалидуудай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ наһа бараһан сэрэгшэдэй 19 мянга гаран бүлэнэр байрануудые абаһан байна. Медицинын эмхи зургаануудай, хэлхеэ холбооной предприятинуудай, худалдаа наймаанай ба ажаһуудалай эмхинүүдэй зүгһөө инвалидуудай хэрэглэмжэ хангаха, мэргэжэл олгохо һуралсал эмхидхэхэ хүрэлмэри һайжараа.

Гэхэ зуура дайнай инвалидуудые, дайнай үедэ наһа бараһан сэрэгшэдэй бүлэнэрые транспортаар, протезнэ гуталаар хангаха, ажалда оруулха асуудалнууд олохон ушарта ёһотой һайнаар шиидхэгдэнэгүй гэжэ комисси дээрэ элирбэ. Нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай хүдэлмэридэ эдэ дутуу дундануудые усадхаха хэмжээнүүдые харгалагдаа.

(ТАСС).

Манай фотокорреспондент Сергей Балду... буулгаһан зураг ... түймэр саралгын Ул... Үдын нэгэдэхи команд... ахалагша диспетчер ... рия Ильинична Моча... нае харанат. ... Ильинична эндэ ажа... даг болоһоор арбан ... гаан жэл болобо. ... гай туршада тэрэ ... тие соогоо хүндэтэй ... лоо. Нухэр Мочал... коммунис ударнигай ... дэтэ нэрэ зэргэдэ ... һэн байна.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО: ХИЛЫН ГААНАҺАА

ПХЕНЬЯН

ИНДР-эй МИД-эй мэдүүлгэ

ТАСС

Корейн Арадай-Демократическа Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлгэ тунхаглахадаа, Корейн хойто ба урда хубинуудай хамтын мэдүүлгэ соносхоһоной һүүлээршье Урда Корейе США буу зэбсэгээр хангана гэжэ тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ. Иимэ ябуулганууд Урда Корейн армиие бэхижүүлхэ, Корейн хоёр хубиин эб зе таһалха гэжэ американ империалистнуудай хүсэдэгые гэршэлнэ гэбэ.

Ээрхэг түримхэй эдэ ябуулганууды ень Корейн Арадай-Демократическа Республикын правительство эрид буруушаана гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Корей арадта эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулгануудаа американ хархис этэгээдүүд дары болиулжа, Урда Корейһээ гаража ошохо ёһотой гэжэ хэлэгдэнэ.

ДАККА

ҮНЭН ХЭРЭГ ИЛАХА

ТАСС

«Бангладешэй Арадай Республикые ООН-до абаха тухай 22 гүрэнэй тогтоолой, проект уласхоорондын харилсаанай улам бэхижэжэ байһые, дэлхэйн зуу шахуу ороной тусхайлан мэдэрһэн манай залуу гүрэнэй уласхоорондын оршом соо хүндэтэй боложо байһые гэршэлнэ», — гэжэ Бангладешэй Эб найрамдалай соведэй генеральна секретарь Али Аксад ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлбэ.

ООН-ой Уставые мэдэрдэг, 75 миллион зонтой Бангладешэй гүрэн энэ эмхидэ хуулита һуурияа эзэлхэ ёһотой гэжэ тэрэ хэлэбэ. Тиихэдээ Урда Азидахи байдалые заһаруулха, энэ районой гүрэнүүдэй хоорондын харилсаа һайжаруулха байха.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой Генеральна Ассамблейн комитедтэ

ТАСС

Буу зэбсэг хуряалгаар бүхэдэлхэйн конференци зарлаха тухай совет дурадхал ООН-ой Генеральна Ассамблейн политическэ ба аюулгүй байдалай асуудалнуудые шиидхэдэг комитедтэ зүбшэлэгдэжэ дүүрэбэ.

ООН-ой 50 гаран гэшүүн орон нэгэн дуугаар тогтоол баталан абаа. Совет дурадхалай уг зорилго ба удха шанарые энэ тогтоол гүнзэгыгөөр элирхэйлнэ.

Конференци зарлаха тухай хараа бодолнуудые зүбшэлхын тула 35 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн тусхай комитет байгуулха, Генеральна Ассамблейн удаадахи сесси дээрэ тэрэнэй элидхэл табиха гэжэ мэдэрэгдээ. Энэ тогтоолой түлөө 111 гүрэнэй түлөөлэгшэдэй дуугаа үгэхэдэнь, гансал США-гай түлөөлэгшэ һаналаа бариһан байна.

ХЕЛЬСИНКИ

У. КЕККОНЕНЭЙ ҮГЭ

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ бэлэдхэл хэхэ зүбшэлгэдэ хабаадаһан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй хүндэлэлдэ эмхидхэгдэһэн сайлалга дээрэ Финляндиин Республикын президент Урхо Кекконен үгэ хэлэбэ.

«Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө зарлалга шэнэ үе сагай эхи табиха байна» гэжэ У. Кекконен тэмдэглээ. Энэ зүбшэлэлгэ эмхидхэхэ зам нээһэн үүсхэлнүүдые, ябуулганууды үндэрөөр сэгнэнэбди гэжэ оронойнгоо зүгһөө үшөө дахин тэмдэглэхые хүсэнэб гээд президент хэлэбэ.

Ниитэ Европын зүблөө зарлалга эб найрамдалай аша туһада, Европын арадуудай аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалда ехэ туһа хүргэхэ байха гээд У. Кекконен найдажа байһан тухайдаа үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ. Ажал хүдэлмэридөө амжалтануудые туйлахыень У. Кекконен, Финляндиин правительствын, арадай зүгһөө энэ суглаанда хабаадагшадта хүсэбэ.

ЛОНДОН

НИИТЭ ЕВРОПЫН ЗҮБЛӨӨ ЗАРЛАХЫН ТҮЛӨӨ

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө дары үнгэргэхэ тухай шиидхэбэриие Англиин хүн зоной олонхи дэмжэнэ гэжэ Европын аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной түлөө тэмсэлэй комитет мэдүүлбэ. Ниитэ Европын зүблөөн «Европодо амгалан байдал хангаха, харилсаа холбоо тогтоохо шэнэ үе сагай эхи табиха байха» гэжэ комитет тэмдэглэнэ. Профсоюзай ажал ябуулагшадай, парламентын гэшүүдэй, политическэ элдэб партинуудай ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй һайшаапан комитедэй мэдүүлгэ Хельсинкидэ үнгэргэгдэжэ байгаа бэлэдхэлэй суглаанда эльгээгдэхэ юм.

ВАРШАВА

АЛБАНИИН ТҮЛӨӨЛЭГШЭД ХЕЛЬСИНКИ ЕРЭЭГҮЙ

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ бэлэдхэл хэхэ зүбшэлэлгэдэ хабаадалсахаяа Албаниин арсаһан тухай «Жиче Варшавы» газетэ иигэжэ бэшэнэ:

Һалхинай үлеэһэн тээшэ ябадаг байһыень ойлгожо ядахаар бэшэ. Энэ удаа Албани (гансашье энэ удаа бэшэ) Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодол баримталба. Европодохи шахардуу байдал һуларуулхын тула хэгдэһэн бүхы ябуулганууд та эсэргүү тэмсэл Пекин үниинэй хэжэ байһаар. Тиимэһээ аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар манай түбидэ зүблөө зарлалгые буруушаана бшуу.

Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдөөр тухирагдан, Хельсинкидэхи хөөрэлдөөнүүдтэ тойбо татахые Албаниин правительство шиидээ гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Теэд энэнь зүбшэлэлгын хүдэлмэридэ нүлөөлжэ шадахагүй.

РЕЙНДЭ БОЛОҺОН ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

Германиин Федеративна Республикын түүхэдэ эгээн орёо, шахардуу һунгуулиин ябуулганууд дүүрэбэ. Һунгагшад үгэеэ хэлээ. Бонндохи засагай нэгэдэлдэ хабаатай партинууд — социал-демократическа ба сүлөөтэ демократическа партинууд ехэ илалта туйлаба. (Энэнэй урда тээхи бундестагта 12 депутадаар булюу байһан һаа, харин мүнөө 42-оор үлүү болобо).

Рейндэ болзорһоо урид үнгэргэгдэһэн энэ һунгалта яахадаа иимэ орёо шэнжэтэй байгааб? ФРГ-гэй байгуулагдаһан үеһөө хойшо эгээн олон — һунгагшадай 91,2 процентнь яахадаа энэ һунгалтада хабаадааб?

Эндэ хоёр харюу байха ёһогүй ха юм даа. Энэ һунгалтаар ХДС/ХСС гэдэг хархис бүлэглэл илажа, «хүйтэн дайнай» үедэ бусааха юм гү, али мүнөө засаг барижа байһан правительственна нэгэдэл илажа, ороноо хүтэлбэрилхэ гү гэһэн асуудал шиидхэгдэхэ ёһотой байгаа. Ехэ капиталай түлөөлэгшэд, түбхын түрүүндэ сэрэгэй промышленна концернууд ХДС/ХСС-эй бүлэглэлдэ туһалһан, дэмжэһэн байха юм. Правительственна нэгэдэлэй партинууд түгшүүрил һуларуулха, дайнай һүүлээрхи Европын гүрэнүүдтэ тогтоогдоһон хилэнүүдые мэдэрхэ, социалис оронуудтай харилсаагаа һайжаруулха ехэ оролдолго гаргана. Эгээл тиимэһээ энэ һунгалта айхабтар орёо оршон байдалда үнгэрөө.

Болзорһоо урид зарлагдаһан һунгалтын үедэ Баруун Германиин һунгагшад ушараа зүбөөр ойлгожо, болохотой шиидхэбэри гаргаа гэжэ хэлэмээр. Эндэ христианска демокрадууд булиһа гарахые хэды оролдоошье һаа, урагшагүйдэһэн байна.

«Хүйтэн дайнай» политикын муу хойшолонтой байһые Баруун Германиин олониитэ һайн ойлгонхой гэжэ энэ һунгалтын дүнгүүд элирхэйлэбэ. Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ болоһон зүйлтэй хубилалтануудые, Советскэ Союзай ба социалис хани нүхэдэй гэдэнэ бусад оронуудай бэелүүлдэг эб найрамдалта политикын ашаар уласхоорондын түгшүүри һуларуулха ябуулганууд Рейндэхи һунгалтын дүнгүүдтэ һайнаар нүлөөлөө.

ФРГ-дэ үнгэргэгдэһэн һунгалтын дүнгүүд тухай хэлэхэдээ, хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ ороной түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй, тэдэнэй дунда Германиин Коммунис партиин оруулһан хубиие тэмдэглэнгүй байжа болохогүй. (ТАСС).

Иранай гол баялигынь нефть болоно. Персидскэ тохойн Харк гэжэ элтирог дээрэ нефть буйлуулдаг түбүүдэй нэгэн оршоно. Эндэ нефтиин заводууд, нефть дамжуулха соргонууд тодхогдоноо.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой цех соо.

ТАСС-ай фотохронико.

ИНДОХИТАДА... ФРОНТНУУДТ...

...

ХАНОЙ

РЮВ-эй ВРП-гэй мэдүүлгэ

...

лэгдэнэ. Эдэ ябуул... Индохитадтахи ээрх... римхэй ябуулганууда С... гай улам үргэдхэжэ ба... ень гэршэлнэ гээд мэд... дотор тэмдэглэгдэнэ. ... боджын дотоодын ... хамааралсалгаяа бол... эрилтэ вьетнам араад, ... Вьетнамай Республикын ... вительство США-гай ... табина.

ХАНОЙ

ХОРОТО ЯБУУЛГАНУУД

ТАСС

Ноябрь һарын түрүүшын 19 үдэрэй турша соо США-гай тактическа авиациин самолёдууд ДРВ-гэй нютагууд дээгүүр 4 мянга гаран ниидэлгэ, «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд 450 ниидэлгэ хэһэн байна. Тханьхоаһаа Виньлинь хүрэтэрхи һуурин тосхонуудта американ авиаци 22.300 тонно элдэб түхэлэй бомбо хаяа. Эдэ районуудай нютагуудые США-гай сэрэгэй корабльнууд хархис муухайгаар буудаһан байха...

Буудалганууд ба бо... долгонуудһаа улам... амгалан һуурин тосхо... һандаргагдаа, промыш... предприятинууд, соёлой ... хи зургаанууд үгы хэгд...

Вьетнамда американ империалистнуудай үйлэд... байһан сэрэгэй гэмтэ яб... ганануудые мүрдэн шэнж... комиссиин эндэ тунхаг... даһан тусхай коммюник... тор эдэ баримтанууд ... хагдана.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ ҮРГЭН ДАЛАЙСАТАЙГААР, УДХА ТҮГЭЛДЭРӨӨР, ҮРЭ ДҮН ЕХЭТЭЙГЭЭР ЭМХИДХЭХЭ

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор, үзэл сурталай хүдэлмэри улам һайжаруулха тухай КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр А. А. БАДИЕВАЙ элидхэлһээ

КПСС-эй обкомдо соёл талай хүдэлмэрилэгшэдэй зөөн болоо. Тэрээн дээрэ СС-эй XXIV съездын тан эрилтын ёһоор, соёл талан, хүмүүжүүлгын элмэриие саашадань һайуулха асуудалнууд зүб хэлсэгдээ. Партиин д үзэл сурталай, теоческэ зэбсэгыемнай баятна, коммунистнуудые тобшолол болон һуржуудаар зэбсэгжүүлээ. мэһээ соёл сурталай хүэридэ шэнэ ёһоор ханарга олгоно.

Бухы теоретическэ, пропадын, ниитэ-политическэ ябуулгые хүгжэнги сокис обществын эрхэ байда, эрилтэдэ тааруугаар улха, шэнэ хүниие хүжүүлхэ хэрэгтэ зорюулнимэ зорилгые парти табина гээшэ. Энэ лгые дүүргэхэ талаар йина организацинуудай байһан ажал ябуулгые жа үзэхэдөө, элидхэлшэ С-эй обкомой секретарь р **А. А. Бадиев** энэ табайһан һайн дүй дүрые согсолоо, үзэл сурта, хүмүүжүүлгын хүдэлие саашадаа удха түрөөр, һайнаар ябуулха эгтэ сугларагшадай анл хандуулаа.

хүдэлмэриин гол зо гэбэл, ажалша олотые коммунис үзэл бодо, марксизм-ленинизмын бодолоор хүмүүжүүлхэ болоно, гээд элидхэлхэлээ. Энээн тухай ма парти үдэр бүри анхаа хандуулна.

нэ талаар партийна бо комсомолой политическэ лсал ехэ удха шанартай. уралсалай энэ жэлдэ политическэ һургуули, етическэ семинарнууд лнэ. Тэндэ 58 мянган олон һурагшад, тэрэнэй мянганиинь партиин гэ гэшүүндэ кандида һуралсана.

олитическэ һургуули, теоретическэ семинардай диилэнхи олониинь лсалай жэлые эмхитэй эхилээ. Пропагандист хэшээлнүүдтээ харюу ехэтэйгээр хандана. өөр дутагдалнууд олон. Хэшээлхэдэ, Бэшүүрэй гта олон коллективүүд лсалай жэл хангалтаөөр эхилээ. Партийна лсалай 77 һургуулинуу 19 һургуулида түрүү үдэр хэшээл болоогүй. ингүүдай совхоздо нэгэ һургуулида хэшээл бо байгаа

Улаан-Үдэ городой, Түнхэнэй, Зэдын, Прибайкалиин, аймагуудай зарим партийна организацинуудта хэшээлнүүд шанар, муутайгаар үнгэргэгдэһэн байна.

Комсомолшуудай һуралсалда мүн лэ олон дутагдалнууд үзэгдэнэ. Һуралсалай жэлэй эхилхэдэ хамта 542 кружок, семинар хүдэлжэ эхилээ һэн. Тэндэ 17 мянганһаа олон. һуралсагшад хабаадуулагдаа. Гэхэ зуура Загарайн, Хяагтын, Сэлэнгын, аймагуудта хэшээлнүүдэй таһалдаха ушар үзэгдэнэ. Мүн зарим пропагандистнууд ажалдаа харюусалгагүйгөөр, ёһо тэдыгээр хандаха ушар гаргана.

Эдэ дутагдалнуудые усадхажа, партийна, комсомолой һуралсалай һургуулинууд болон кружогуудта хэшээлнүүдэйнь теоретическэ, методическа талаараа һайнаар үнгэрхэ тушаа хэмжээнүүдые абаха шухала.

Партийна организацинууд хүтэлбэрилхы кадрнуудай марксистско-ленинскэ бэлэдхэлдэ онсо анхарал хандуулха уялгатай.

Республикын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсахын тула КПСС-эй обкомой дэргэдэ марксизм-ленинизмын шухала асуудалнуудаар теоретическэ семинар эмхидхэгдэһэн байна. Аймагуудта партийно-ажахын эдэбхитэдэй һургуулинууд хүдэлнэ. Теэд тэдэнэй зариманиинь үзэхэ программаяа дүүргэнэгүй.

Кадрнуудай экономическа эрдэм дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдана. КПСС-эй ЦК-гай шиидхэбэриин ёһоор, энэ жэлһээ эхилжэ, хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, хүдэлмэришэд болон колхознигуудай экономическа һуралсал эмхидхэгдээ. Һуралсалай энэ жэл 2496 һургуулинууд болон арадай университедүүдтэ 50 мянгаһаа олон хүн экономическа теори болон партиин политика шудална. Энэ һуралсалые бүри һайжаруулха эрилтэ табигдана. КПСС-эй ЦК-гай шиидхэбэриин ёһоор, кадрнуудай экономическа һуралсалай түлөө харюусалга министерство, захиргаан болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ даалгагданхай. Теэд тэдэнэр ажалшадай экономическа һуралсалай шухала байһые гүнзэгыгөөр үшөөл мэдэрээгүй байна. Олон министерство болон захиргаанууд кадрнуудай экономическа һуралсалан хойноһоо хиналта муугаар эмхидхэнэ. Зарим предприятинуудта эмхидхэлэй асуудал хүсэдөөр шиидхэгдээгүй байһаар.

Ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри тон ехэ удха шанартай юм. Халуун хөөрэлдөөн, үнэн сэхэ үгэ хүнүүдэй ухаан сэдьхэлдэ нүлөөлхэ шухалын шухала зэбсэг мүн гээшэ.

Лекторнүүд болон элидхэлшэд, политинформаторнууд болон агитаторнууд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, «СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые ажалшадта ойлгуулха талаар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулна.

Олон аймагуудта лекторинууд, ниитэ-политическэ уншалганууд, клубууд, арадай университедүүд, экономическа һуралсалай, коммунис ажалай һургуулинууд гэхэ мэтэшэлэн ажалшадай дунда саг үргэлжэ хүдэлмэри ябуулжа байха гуламтанууд байгуулагданхай. Иимэ гуламтанууд Загарайн, Хоринин, Кабанскын, Захааминай аймагуудта олоор байгуулагданхай. Республика доторнай хамтадаа саг үргэлжэ хүдэлдэг 200 лектори эмхидхэгдэнхэй. Лекторэй үдэр байгуулагданхай. Тиимэ үдэр лекторнүүд болон элидхэлшэд предприяти болон эмхи зургаануудта, полевой станууд болон малай фермэнүүдтэ ошожо, лекцинүүдые уншадаг байна.

Арадай 60 университет хүдэлнэ. Тэндэ 5700 һуралсагшад хабаадуулагданхай. «Знание» бүлгэм лекци уншалгые олоор эмхидхэнэ. Гэхэ зуура лекционно хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии. Нэн түрүүн олон партоорганизацинууд лекци уншалгые түсэбэй ёһоор ябуулнагүй. Тиимэһээнь лекци үсөөнөөр уншагдадаг тосхон гү, али һуурин газар аймаг бүхэндэ бии. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын аймагай Барыкино-Ключи тосхоной клуб соо энэ жэл лекци уншагдаагүй байна. Иимэ ушар Баргажанай, Хурамхаанай, Хоринин аймагуудай зарим һуурин газарнуудта үзэгдэнэ. Гадна лекцинүүдэй шанар, удха тушаань хиналта табилга һуладанхай.

Политинформаторнуудай, агитаторнуудай хүдэлмэриие үдэр бүри хүтэлбэрилжэ байха шухала. Бэшүүрэй, Хяагтын, Захааминай аймагуудай зарим партийна организацинуудта агитаторнуудые политинформаторнууд болгоһон байна. Энээнһээнь боложо, урдань эдэбхитэй агитаторнууд байһан хүнүүд агитатораараа хүдэлхэеэ болишоо, тиигээд политинформаторайнгаашье үялга дүүргэнэгүй. Тиихэдэ зарим партийна организацинууд политинформаторнуудые томилоод, агитатор тушаа анхаралаа багаар хандуулна.

Ажалшадые пролетарска интернационализмын, советскэ патриотизмын үзэл бодолоор хүмүүжүүлхэ гээшэ нэн түрүүнэй удха шанартай хэрэг болоно. СССР-эй 50 жэлэй ойдо, мүн Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй үедэ энэ хүдэлмэри нилээд һайжараа. Мүн СССР-эй 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол энээндэ һайн нүлөө үзүүлээ. Партиин XXIV съездын документнүүд дотор, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор ажалшадые пролетарска интернационализмын, советскэ патриотизмын үзэл бодолоор хүмүүжүүлхэ асуудалда онсо анхарал хандуулагдахаһаа гадна, бухы партийна, советскэ, ажахын, соёл культурын, ниитын организацинуудай бэелүүлхэ шухала зорилгонуудые нэгэн болгогдон тэрэ табигданхай.

Зарим партийна комитедүүд, партийна организацинууд ленинскэ национальна политикын туйлалтануудые, социалис нацинуудай саашанхи хүгжэлтын, бэе бэедээ бүри дүтэ болохо замые хүн зондо ойлгуулха талаар хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр, гүнзэгы удхатайгаар үшөөл ябуулнагүй. Зарим ушарта националис ёһоной бодомжонуудые усадхаха талаар оролдолго гаргагданагүй. Зарим научна зохёолнууд, литература болон шүүмжэлхы статьянууд, мүн зарим уран һайханай литература дотор урданай ба мүнөөнэй үйлэ хэрэгүүдтэ ангиин тала баримталан хандаха, тэдэнийе сэгнэлтэдэ, дутагдалнууд бии.

Национальна асуудал манай ажабайдалай бухы талада хабаатай юм. Хүнүүдые энэ талаар хүмүүжүүлгэ гансахан партийна организацинуудай бэшэ, харин бухы гүрэнэй, ажахын, культурын, ниитын организацинуудай уялга болоно.

Яруунын, Хоринин, Хэжэнгын, Зэдын, Түнхэнэй, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын аймагуудта шажанда эсэргүү хүдэлмэриин дэлисэ мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэнэгүй. Һаяхан КПСС-эй обкомой бюро дээрэ Хэжэнгын аймагта ябуулагдадаг шажанда эсэргүү хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Аймагай олон партийна организацинуудта энэ хүдэлмэри тоогдоногүй, добтолхы шэнжэгүй гэжэ тэмдэглэгдээ. Хүн бүхэнтэй ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй. Тиимэһээнь атеистнүүдэй хүдэлмэри һайн ашa үрэ асарнагүй. Шажанда эсэргүү хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулжа — шажанай хорото номнолые шууд элишэлхэ, шажанай албатанай хуули буса ябадалнуудые элишэлэн усадхаха хэрэгтэй. Саашань элидхэлшэ залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгонууд тухай хэлээ. Революционно эрмэлзэл, советскэ патриотизм, ушар ёһо гүнзэгыгөөр мэдэрэлгэ, эмхитэй, гуримтай байлга — хүдэлмэришэн ангиин иимэ шэнжэ шанарые манай залуу үетэндэ нэбтэрүүлхэ шухала. Мүн арадай ангиин тала баримталха, социалис сурталда, социалис гуримда харша юумэнтэй эбсэшэгүй байха шэнжэ манай хүбүүд, басагадта нэбтэрүүлхэ шухала.

Коммунизм байгуулгын үедэ литература болон искусствын хүмүүжүүлхы удха шанар бүри дээшэлнэ. Уран һайханай интеллигенци партийна ёһо гурим баримтална, арадтаа үнэн сэхээр алба хэнэ, коммунис ёһо гуримуудые ажал ябуулгынгаа хүтэлбэри болгоно. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада Буряадай литература, искусство хэдэ хэдэн шэнэ зохёолнуудаар баяжаа. Театрнуудай, «Байкал» ансамблиин репертуар шэнэлэгдээ, баяжаа.

Зүгөөр зохёол бэшэдэг хүдэлмэрилэгшэд мүнөөнэй үе сагай геройдо, манай үетэндэ анхаралаа ёһотоор хандуулнагүй. Авторнуудай тайлбарилһан темэнүүд заримдаа гүнзэгы бэшэ, хүнүүдэй шэнжэ шанарынь һула, хүсэдөөр тайлбарилагдаагүй байдаг. Энэ дутагдалай гол шалтагаан гэхэдэ, ажабайдалые һулаар мэдэхэ, мүн литературна-уран һайханай шүүмжэлэлэй һулаар табигдаһан ушар болоно. КПСС-эй ЦК-гай мэдээжэ тогтоолой һүүлээр литературно-уран һайханай шүүмжэлэлдэ творческо союзуудай, республиканска хэблэлэй зүгһөө анхаралаа ехээр хандуулдаг болоошье һаань, дутагдал үшөө бии байһаар. Олон шэнжэлхы статьянууд уран һайханай зохёолые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэеэ маргана. Уран һайханай, удхынгаа талаар муу зохёолнуудта шанга, зүб сэгнэлтэ үгтэнэгүй.

Үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайнаар ябуулгада, совет хүнүүдэй оюун ухаанай эрилтэ хангалгада соёлой эмхи зургаануудай үүргэ тон ехэ ба харюусалгатай. Энэ асуудал тушаа хэлэхэ зуураа, элидхэлшэ соёлой хүдэлмэриин материально-техническэ үндэһэ һуури тушаа онсо тогтоо. Энэ ушар хадаа ажалшадай дунда соёлой хүдэлмэриие бүри һайнаар ябуулха арга боломжо олгоно.

Соёлой эмхи зургаануудай бэелүүлдэг хэмжээ ябуулганууд үдхэсаара гүнзэгы, һонирхолтой байдаг. Шергино, Шара-Гол, Онинобөрөк, Колесово, Тори, Ахалиг, Оронго, Сорог болон бусад һуурин тосхонуудай культурын байшангуудта, клубуудта аман журнал, тематическа үдэшэ саг үргэлжэ үнгэргэгдэдэг, алдар солоор суурхаһан хүнүүдтэй уулзалга болодог, лекторинууд эмхидхэгдэнэ.

Автоклубууд ехэ юумэ хэнэ. Тэдэнэй тоо 49 болотороо ургаа. Хүдөөгэй аймагуудта библиобусууд, номой нүүдэл магазинууд хүдэлнэ.

Гэхэтэй хамта, соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл олон байһаар. Соёлой хэмжээ ябуулганууд үсөөнөөр бэелүүлэгдэнэ. Илангаяа багахан һуурин газарнуудта соёлой хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Олон клубууд, культурын байшангууд, библиотекэнүүд үйлэдбэритэй, коллективэй үмэнэ табигдаһан зорилготой хүдэлмэреэ нягтаар холбоногүй. Жэшээнь, Сэлэнгын ЦКК-гай барилгашадай клубай хүдэлмэри эгээл иимэ дутагдалтай.

Малшадые культурна талаар хангалгые эрид һайжаруулха хэрэгтэй. Гэхэ зуура Бэшүүрэй, Хэжэнгын болон бусад зарим аймагуудай автоклубууд гуримгүйгөөр, түсэбгүйгөөр хүдэлнэ, зарим ушарта иимэ автоклубуудые ондоо юумэндэ хэрэглэнэ. Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд хүдэлмэриие һайжаруулхын, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхын тула партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд оролдосотойгоор хүдэлхэ уялгатай.

Элидхэл дотор хэблэлэй, радио болон телевидениин ажал ябуулга тухай хэлэгдээ. Тэдэнэй хүдэлмэриин дутагдалнууд заагдаһан байна.

Коммунис үзэл бодолые, коммунис гуримые дэлгэрүүлгэ урданай үлэгдэлнүүдтэй эбсэшэгүй, саг үргэлжын тэмсэлэй ашаар туйлагдадаг юм. Энэ хэрэг хадаа үни удаан саг соо шууд сэхэ хүдэлмэри ябуулжа байха эрилтэ табина. Хара амяа хараха ябадалтай тэмсэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэ бага наһанһаа эхилдэг юм. Хүндэмүүшэөр, аха хүндэ, эхэнэр хүндэ үнэн сэхээр, хүндэлжэ хандаха, жураамтай, сэбэр сэхэ байхаар хүбүүд, басагадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй.

Үлүүсэ ехээр баяжаха гэһэн эрмэлзэл байдаг. Баяжаха ябадал хүсэд дүүрэн һүудал байдал олгодоггүй юм гэжэ хүнүүдтэ ойлгуулха шухала. Харин оюун ухаанай баялиг эгээл дээдэ зэргын баялиг гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гэхэ зуура, газетэ, журналнуудые захидаггүй, ном, радио, телевизор үгы айл байдаг шуу. Энээн тушаа анхарха хэрэгтэй.

Архидалгатай тэмсэл тон ехэ удха шанартай юм. Архидалга хадаа социальна талаараа ехэ хоро хүргэнэ. Энэ талаар ойлгууламжын хүдэлмэриие тусхай захиргаануудай хүдэлмэритэй зохилдуулан ябуулха тухай бодомжолхо хэрэгтэй. КПСС-эй ЦК-гай, совет правительствын энэ асуудалаар гаргаһан тогтоолые зарим коллективүүдтэ нэгэн дуугаар һайшаагаашье һаа, саашадаа архидалгатай тэмсэхэ талаар юушье хэгдээгүй байһан ушар үзэгдэнэ. Загарайн аймагые абаад үзэе. Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводто, барилгын материалнуудай Загарайн участогта, «Бурводстройн» трестын ПМК-да архидаха, ниитын газарта һогтуугаар ябаха ушарнуудта шанга сэгнэлтэ үгтэнэгүй.

Саашань элидхэлшэ ажалша коллективэй хүмүүжүүлхы үүргэ тухай дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Социалис мүрысөөн болбол ажалдаа коммунис ёһоор хангалгын гайхамшаг һайн һургуули мүн. Тиимэһээ социалис мүрысөө эмхидхэхэ асуудалда элидхэлшэ мүн лэ дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Коллективай түлөө хүтэлбэрилэгшэ харюусалгатай юм. Ажалша коллективые ударидагшаар хэниие табихаб — энэ асуудал хадаа партийна политикын асуудал мүн, тиимэһээ энэ асуудалые харюусалгатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэй.

Партийна хүдэлмэрилэгшэдэй, журналистнуудай, соёлшодой мэргэжэл ехэтэй кадрнууд манайда бии. Тэдэнэр ажалша олониитые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ баян дүршэлтэй юм, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха материально-техническэ бата бэхи үндэһэ һуури байгуулагданхай. Бии байһан хүсэеэ зүбөөр эмхидхэхэ, арга боломжоёо зүбөөр хэрэглэхэ, соёл сурталай хүдэлмэриие һайнаар хүтэлбэрилхэ, пропагандын болон агитацинин онол аргануудые саг үргэлжэ һайжаруулжа байха, энэ хүдэлмэриие эрдэм ухаанай ёһоор ябуулха, удхыень гүнзэгырүүлхэ, теоретическэ хэмжээень дээшэлүүлхэ, КПСС-эй XXIV съездын хараалһан коммунис байгуулалтын түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ тэрэнэй бүри ехээр нүлөөлхэ ябадалые туйлаха — энэ хадаа соёл сурталай хүдэлмэриин гол зорилго болоно.

ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

Элидхэл зүбшэн хэлсэлэхилхэдэ, КПСС-эй Жедорожно райкомой секрь **Л. Л. Болдонов** эгээл н үгэ абаба. Нүхэр донов хүдэлмэришэдэй а социалис мүрысөө эмхэ хэрэгтэ ниитэ-полискэ хүдэлмэриин ехэ этэй байһые онсо тэм. КПСС-эй XXIV ын шиидхэбэриин р, район соо олоной дунхүмүүжүүлгын хүдэлмэршэтэйгээр, үргэнөөр гдажа байна. Улаан локомотивна дехүдэлмэришэд 15 на республикада лаан, ажалай эстасоносхоһон байгаа нь районой коллективзүгһөө дэлгэрэн. өөр дэлгэрээ. Эстафеябасын үедэ ажалшажурамай шанар дээшэполитическэ агитациин мэри һайжараа.

ПСС-эй XXIV съездын рилаар, СССР-эй 50 й ой тухай асуудалаар лекци уншагдаһан бай. Энэ талаар Буряадай ажахын институтдай лективэй дүршэл һонирой. Институдай багшапартиин XXIV съездын документнүүдээр гаран лекци уншаһан

ВРЗ-гэй зарим коллекполитическэ-гэгээрэһуралсалай бэлэдхэл айгаар эхилһэн тухай Бадиевай элидхэл соо дэһэн шүүмжэлэлые өөхэ зуураа, үгэ хэлэгиимэ дутагдал саашадаа гдахагүй гэжэ найдуу. Политическэ хүмүүгын хүдэлмэриие алиталаһаань һайжаруул ога боломжошье, хүе бии. Энэ хэрэгтэ инерно-техническэ хүдэлэгшэдые эдэбхитэйгээр адуулха болохоор. Жэь, район дотор 6000 енер болон технигүүд нэ, тэдэнэй 2000-ниинь оммунистнууд. мтэ ябадалые, ажалай н хазагайруулгые уридн һэргылэлгын хүдэлин яажа ябуулаг тухай нүхэр онов дэлгэрэнгыгээр өө. КПСС-эй ЦК-СССР-эй Минидэй Соведэй тусхай олой һүүлээр бухы ктивүүдтэ архиншадри шанга тэмсэл ябуубулонхой.

Ойн баярта үдэр хүрэотой хоног үлэбэ, — гээд үгэ хэлэгшэ саашань үргэлжэлүүлбэ. — Тэрэ ехэ үдэртэ зорюулагдаһан нэгэшье плакат, открытка наймаанда байхагүй. Дамжуулгын вымпел, тугуудшье, гарай бэлэг олдодоггүй. Эдэ мэтэ асуудалые бэлээр шиидхэжэ болохоор ха юм даа. Үзэл сурталай хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа партиин Центральна Комитедэй зүгһөө яһала олон тогтоолнууд гарадаг. Теэд үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулагшадай зүблөөнүүд манда үсөөн болоно. Ехэдээл һаа, жэлдээ нэгэ дахин бидэ сугларна ха юм бибди даа. Сурталай хүдэлмэрилэгшэдые һуралсалда ходо хабаадуулха хэрэгтэй гэһэн һанамжа хэлэгдэбэ.

КПСС-эй Зэдын райкомой секретарь **П. Т. Манзаров** үгэ хэлэхэдээ, зоной дунда үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин аймаг дотор ямараар ябуулагдажа байһан тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Үзэл сурталай хүдэлмэриин шанар һайжаруулха гэжэ райком ехэ оролдодог байна. Гэхэтэй хамта үзэл сурталай хүдэлмэриие һонирхолтой болгохын тула һуралсал хэрэгтэй. Теэд һайн бэлэдхэлгүйгөөр үнгэрһэн семинар хэндэ хэрэгтэйб? Хүдөө нютагта һайн семинар үнгэргэхын тула бэлдэхэ гэхэдэш, саг олдохогүй, тиигээдшье хүсэн бага дадаг гээшэ. Энэ талаар эрдэмтэд, дээдэ һургуулиин багшанар хүдөө нютагуудта үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулдаг нүхэдтэ горитой туһаламжа үзүүлхэ аргатай. Хото, хүдөөгэй холбоон үзэл сурталайшье хүдэлмэридэ харагдаха ёһотой гэжэ нүхэр Манзаров хэлэбэ. Мүн баһа шажанда эсэргүү хүдэлмэри ябуулха талаар ямар бэрхэшээл ушардаг бэ гэжэ нүхэр Манзаров саашань хэлээ.

Хониной нооһо хайшалалгын үедэ эмхидхэгдэһэн мүрысөөн хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ехэ удха шанартай байгаа гэжэ үгэ хэлэгшэ хөөрэбэ. Нооһо хайшалалгын хүдэлмэриие шадаха зэргээрээ оньһожоруулаад, ажалай ябасые эмхитэй болгоод байхада, манай Зэдэ нютагта богони болзор соо ехэ амжалта туйлагдаха, ажалай үйлэдбэриин шанар дээшэлхэ юм байна гэжэ хүн бүхэн ойлгоо бшуу. Хониной нооһо хайшалалга хүдэлмэриин 14 үдэр соо дүүрээд байгаа. Нооһоной гэлтэ доошолхоһоо гадна, иимэ ехэ хэрэгые богони бόлзор соо дүүргэхэ гээшэ саашанхи бухы хүдэлмэриин шанарта нүлөөлдэг.

Буряадай АССР-эй соёлой министр **П. Н. Нимаев** үзэл сурталай хүдэлмэридэ литература, искусствын, соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ тушаа тогтон үгэ хэлэбэ. Манай театрнуудай репертуар яһала олон янзын болгогдоо. Фроловой «Энхэ-Булад баатар» гэжэ оперо, Х. Намсараевай «Тайшаагай ташуур» гаһэн драма шэнээр табигдаа. Искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй амжалта үндэрөөр сэгнэгдэдэг байна. Жэшээнь, Б. Ямпиловай «Агуу гоохон Ангара дүүхэй» гэжэ балет, дуушан К. Базарсадаев РСФСР-эй Гүрэнэй шанда табигдаад байна. РСФСР-эй Соёлой министерствын түлөөлэгшын хабаалалгатайгаар ноябриин 29-дэ «Агуу гоохон Ангара дүүхэй» гэжэ баледэй тусхай харалга болохо. Тиихэдэ К. Базарсадаев Москвагай консерваториин Ехэ зал соо тоосоото концерт үгэхэ.

Гадна Ленинэй орденто оперо болон баледэй театран коллектив «Гэсэр» гэжэ балет һэргээн табихаяа байна Б. Ямпиловай зохёоһон «Цыремпил Ранжуров» гэжэ оперо табихаар бэлдэжэ байна. Энэ оперо республикын ойн баярта бэлэг болгогдохо юм. Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын театрай гастроль Монголой Арадай Республикада һайнаар үнгэрөө.

Гэбэшье һайн юумэнэй хажуугаар дутуу дундашье зүйлнүүд ушарна. Буряад хэлэн дээрэ һонин пьесэ хомор. Нэгэ үедэ пьесэ ехэ элбэгээр бэшэгдэдэг болоо һэн. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада тиимэ юумэн үгы. Мүнөө оройдоол хоёр пьесын гар бэшэг оронхой, тэдэниие үшөө һайса заһахаар. Олонхи пьесэнүүдэй доторой зүрилдөөн һанаанһаа абтаһан, уран һайханайнгаа талаар һуланууд байна. Уран зохёолшод оперын, баледэй либреттэ бэшэнэгүй. Гүрэнэй ород драмын театрта табигдахаар зүжэг бэшэгдэхээр лэ байгаа, теэд тиимэ юумэн үгы.

Соёлой министерствын методическа кабинет «Нягта холбоон» гэһэн темээр сценари найруулжа, хүдөө нютагуудай клубуудта эльгээгээ, СССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ союзна республикануудта зорюулагдаһан «Нягта холбоон» гэжэ темээр фестиваль клубуудта үнгэргэгдэжэ эхилээ. Уран һайханай бүлгэмүүдэй бүхэроссийска харалга боложо захалаа. Һүүлдэнь Эрхүүдэ зональна харалга болохо. Тэндэ илагшад март соо Москва мордохо.

Үгэ хэлэгшэ агитколлективүүдэй, библиотекын хүдэлмэри тушаа тогтоо. Тиихэдээ соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэриин шанар партийна хүтэлбэриһөө сэхэ дулдыдаха юм гэжэ һануулаа.

Телевидени болон радиодамжуулгын комитедэй түрүүлэгшэ **Ц. Ц. Митыпов** ажалшан түмэниие марксистско-ленинскэ үзэл бодолтонгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ телевидени болон радиогой үүргэ тухай хэлэбэ. СССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулан, Буряадай телевидени «Нягта холбоон», «СССР — минии Эсэгэ орон» гэһэн гаршагтай дамжуулга эмхидхэнэ. Һүүлшынхинь эдир харагшадта зорюулагдаһан. Тиихэдэ «50 жэл соо аха дүү арадуудай бүлэдэ» гэһэн дамжуулга радиогоор эмхидхэгдэнэ. Тэрэ дамжуулгын ашаар шагнагшадые пролетарска интернационализмын мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ зорилго табигдана. Автономито республикануудай, хурпэ область, хизаарнуудай радио-дамжуулгын бэлдэһэн тусхай дамжуулга хэгдэнэ. Башкирай, Татарай болон бусад республикануудай радиогой хүдэлмэрилэгшэдэй бэлдэжэ эльгээһэн дамжуулга хэгдээ. Һаяар Эрхүүгэй, Яхадай, Тувын радио-дамжуулгын эльгээһэн миндаһые табихабди гэжэ нүхэр Митыпов хэлээ.

Түбэй телевидениин «Орбитын» программын «Нягта холбоон» гэһэн гаршаг доро Буряадай АССР тухай хэгдэһэн дамжуулга муу байгаа гэжэ элидхэл соо тон зүб хэлэгдэнэ гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдэрээд, хожом тиимэ алдуу хэгдэхэгүй гэжэ найдуулаа. Саашань хэлэхэдээ, радио болон телевидениие мүнөөнэй техникээр хангаха асуудал тушаа тогтоо. Юһэдэхи табан жэлэй туршада хуушан тодхобори, аппарадууд шэнээр һэлгэгдэхэ. Гэхын хажуугаар техническэ кадрнууд дуталдана. Тиимэһээ хожомоо радио телевидениидэ хүдэлхэ өөһэдын мэргэжэлтэдтэй болохын тула жэл бүри түбэй дээдэ һургуулида 10-дахи класс дүүргэһэн залуушуулые эльгээдэг болохо гэһэн асуудал табигдана.

Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь **В. З. Алсахаев** үгэ хэлээ.

Партиин Прибайкалиин райкомой нэгэдэхи секретарь **Н. Е. Шелковников** ендэр дээрэ гараба. Аймаг дотор үзэл сурталай хүдэлмэри эрхилдэг дүршэл тухайда тогтон хэлэбэ. Политическэ һуралсалай үнгэрэгшэ жэлэй зарим дүнгүүд тухай үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Пропагандистнарые шэлэн олохо, тэдээндэ зохихо туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ партиин райком һаналаа ехээр табидаг байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ политическэ һуралсал һайнаар эмхидхэһэнэйнь түлөө 2 пропагандист Болгари, Румыняар аяншалха путевкоор, 8 пропагандист партиин райкомой хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа һэн. Энэшье жэлдэ дүршэлтэй, дээдэ эрдэмтэй хүнүүд энэ хүдэлмэридэ табигдаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ политическэ мэдээсэл һайжаруулагдаа, гуримтан болгогдоо. Энэ асуудал пленум дээрээ хэлсэһэн байгаабди. Партийна организацинуудта райкомой тоосоо хэдэг гуримтай болообди. Партиин райкомой секретарьнар, райкомой гэшүүд иимэ тоосоонуудые хэдэг байна. Ингэжэ партийна суглаанууд дээрэ дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болодог юм. Коммунистнууд һанамжа дурадхалнуудые оруулдаг, шүүмжэлхы ажаглалта хэдэг байна. Эдээнииень согсолоод, энэ жэлэй апрель һарада пленум дээрээ зүбшөө һэмди.

Һара бүри нэгэ удаа — һүүлшын четвергдэ лекторэй үдэр эмхидхэгдэдэг болонхой. 34 дахин иимэ үдэр үнгэргэгдөө. Зоной эрилтые хараадаа абалсажа, лекцинүүдэй түсэб табигдадаг. КПСС-эй XXIV съездын материалнууд, «СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай партиин ЦК-гай тогтоолоор лекцинүүд уншагдана.

Һара бүриин 5-да малшадай үдэр үнгэргэгдэдэг боложо гуримшанхай. Эндэ мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй мүрысөөнэй дүн гаргагдадаг, эрхимүүдынь урмашуулагдадаг байна. Мүн асуудал, харюугай үдэшэ болодог, жэлэй эхинһээ 7-нимэ уулзалга болоһон байна. Аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай табиһан асуудалнуудта харюусадаг гуримтай.

Үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй аймаг дотор ябуулдаг хүдэлмэри хүн зоной эдэбхи дээшэлүүлхэ хэрэгтэ туһатай байһаниинь арсашагүй. Аймагай промышленна 11 предприяти продукци худалдаха гурбан кварталайнгаа түсэб дүүргэээ. Байгалай, Итанцын леспромхозуud болон бусад һайн үрэ дүн туйлана. Манай аймагай колхозууд хүдөө ажахын жэл һайнаар түгэсхэхын тулада оролдожо байна. Эдэ хоолой зүйл гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэхэ хүсэлэнтэйбди. Түрүү ажахынууд, жэшээнь, «Путь к коммунизму» колхоз гүрэндэ мяха, һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргээ.

Үзэл сурталай хүдэлмэридэ, дутагдалнууд бии. Тэдэниие усадхажа, Прибайкалиин аймагай ажалшад ойн баярые угтуулан абаһан уялгануудаа сүм дүүргэхэ хүсэлэнтэй оролдожо байнад.

«Теплоприбор» заводой главна инженер **Ю. В. Музыка** промышленна эстетикэ нэбтэрүүлхэ тухай тогтожо хэлээ.

— Үйлэдбэреэ һайхан шэнжэтэй болгохо гэхэ гү, али культура нэбтэрүүлхэ гээшэ тон шухала асуудал мүн, — гэжэ нүхэр Музыка үргэлжэлүүлбэ. Заводойнгоо газаа талые, хашаа доторхиие болбосон түхэлтэй болгожо, энэ хэрэг эхилһэн байнабди. Хашаа соогоо, завод шадараа модо һуулгаһан, сэсэг тариһан, ариг сэбэр болгоһон, уряа лозунг, элдэбын гаршаг тэмдэгүүдые гоёор бэшүүлжэ нияһан байнабди.

1967 ондо техническэ эстетикэ нэбтэрүүлхэ асуудалаар манай заводто конференци үнгэргэгдөө һэн. Городой промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд энэ конференцидэ хабаадаа бэлэй. Ажал хүдэлмэреэ газаа доссогүй һайхан шэнжэтэй болгохо хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэһээр. Заводтоо оранжерей баринабди, эндэмнай 70 янзын сэсэг ургуулагдадаг. Түрүү хүдэлмэришэдөө баглаа сэсэгээр амаршалдаг болонхойбди. Мүн заводтомнай үйлэдбэридэ культура нэбтэрүүлхэ доб толго соносхогдонхой. Заводой социальна хүгжэлтын табан жэлэй (1971—1975) түсэб зохёогдонхой, бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Хүүгэдэй яслисад баригдаа. Энэ жэлдэ элүүр энхын цех — спортын зал баригданхай.

Алишье талаһаань мастерай үүргэ дээшэлүүлхэ зорилгоор энэ зун заводтомнай конференци үнгэргэгдөө һэн. Мастер гээшэ үйлэдбэриие эмхидхэдэг, зониие хүмүүжүүлдэг гол шухала хүн байһаниинь ойлгосотой. Энээн тухайда ехэ хөөрэлдөөн конференци дээрэ болоо һэн.

Техническэ эстетикэ гээшэмнай түрүү технологи нэбтэрүүлгэтэй нягта холбоотой асуудал мүн. Тиимэһээ энэ хэрэг түсэбэй ёһоор манайда ябуулагдана, саашадаашье тиигэхэ юм. Мүнөө манай заводто шэнэлэн үргэдхэхэ хүдэлмэри түлэг ябуулагдажа байна.

Энэ хэрэгтэмнайшье, бэшэ тээмнайшье дутагдалнууд бии ааб даа. Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхаха мэтын хэмжээнүүд абтаха байха.

— Залуу үетэниие пролетарска интернационализмын, совет орондоо хизааргүй дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэг тон шухала һуури эзэлнэ, — гээд ВЛКСМ-эй обкомой секретарь **В. Ф. Подлеснов** хэлэбэ. Зуугаад мянган комсомолшуудай дунда 1500-аад коммунист хүдэлнэ. Эдэнэр залуушуулай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Комсомолой организацинууд социалис мүрысөө улам тодорхойгоор эрхилдэг болоо. Комсомолой субботнигууд, воскреснигүүд олоор эмхидхэгдэдэг, комсомолой арьбалалгын жасада мүнгэн зөөри оруулхын түлөө тэмсэл ябуулагдадаг болонхой. Угышье хадаа табан жэлэй түсэбые дүрбэн жэлдэ дүүргэхын түлөө хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Комсомолой комитедүүд энэ хүдэлөөе ударидана.

Залуу үетэниие ажал үйлэдбэридэ хүдэлгэжэ хүмүүжүүлхэ гээшэ тон шухала асуудал мүн. Энэ хэрэгтэ комсомол ехэ һаналаа табидаг байна, табихашье.

Залуушуулые үзэл бодолой талаар хүмүүжүүлхэ арга политическэ һуралсал болоно. 14 мянган залуушууд энэ һуралсалда хабаадана. Бэрхэ дүршэлтэй эрдэм бэлигтэй хүнүүд пропагандистаар хүдэлнэ. Комсомолшуудай ажабайдалдаашье ниитын байдалдашье эдэбхитэй байдаг ушар политическэ һуралсалай ашатай туһатай байһые гэршэлнэ.

Саг соогоо абтаһан һайн мэдээсэл мүнөө үеын залуушуулда хэрэгтэй бшуу даа. Тиимэ бэшэ болоол һаа, залуу үетэн шэнэ һонинуудые ондоо тээһээ, ондоо каналаар бэдэрхээ һанадаг гэжэ мэдэнэбди. Тиимэһээ залуушуулай дунда политическэ мэдээсэл һайжаруулха эрилтэ тон шангаар табигдана гээшэ.

Заводтоо үзэл сурталай хүдэлмэри эмхидхэдэг дүршэл тухайдаа прибор бүтээлгын заводой парткомой секретарь **В. И. Маякова** хөөрэжэ үгэбэ. Партийна һуралсал, политическэ хүдэлмэри улам һайжаруулха зорилгоор заводой партком соведүүдые байгуулаанхай. Эдэнь пропагандистнарта, политинформаторнуудта методическа, теоретическэ туһаламжа үзүүлдэг юм. Марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй таһаг заводто хүдэлдэг болоо. Эндэ 60 гаран хүн һурана.

Һарадаа нэгэ удаа тогтоогдомол үдэртэ лекцинүүд уншагдадаг юм. Гадна кинолектори байгуулагдаа. Долоон хоног бүри нэгэ удаа (вторнигто) политинформаторнууд хөөрэлдөө хэдэг гуримтай, агитаторнууд участогуудта хүдэлдэг байна.

Заводто хүдэлмэришэдэй һуралсал мүн лэ эмхидхэгдэнхэй. Техминимумэй курсануудта, ажалай социалис журамай һургуулинуудта 900 хүн һурана. Коммунис ажалай 13 һургуули, экономикын үндэһэ һуури шудалха 17 һургуули хүдэлнэ. Хүмүүжүүлгын бэшэшье хүдэлмэри ябуулагдана.

Социалис мүрысөө улам һайжаруулха талаар хэмжээнүүд абтана. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе угтуулан дэлгэрһэн мүрысөөндэ заводой хүдэлмэришэд 5 жэлэй түсэбые 4 жэл соо дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. 700 хүдэлмэришэд 1973 оной түсэбөөр хүдэлжэ байна. Энэ мүрысөөндэ комсомол-залуушуулай бригаданууд түрүүлжэ ябана.

— Манай завод авиационно заводтой мүрысэдэг, — гэжэ үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлбэ. — Мастерска участогууд, цехүүд хоорондоо мүрысэнэ. Эбхим мастерхүмүүжүүлэгшэ гэһэн мүрысөөн дэлгэрээнхэй. Механотабиралгын цехэй мастер Садовскиин участок түрүү һуудалда ябана.

Зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлэ

УРАН ЗОХЁОЛШЫН 50 НАҺАНАЙ ОЙ

Барадий Мункуевич Мунгоновой зохёолнуудые гансашье Буряад ороноймнай бэшэ, Монголой Арадай Республикын, хүршэ областьнуудай уншагшад һайн мэдэхэ ёһотой. Тэрэнэй бэшэһэн «Ажалай баяр», «Түрүүшын нугаһан», «Харьялан урдаа Хёлгомнай», «Үглөөнэй улаан наранаар», «Сагаа һара», «Эдирхэг наһан», «Хара һалхин» гэжэ номуудынь олондо мэдээжэ болонхой. Мүнөө үедэ Барадий Мункуевич Юрөө нютагай хүн зон, тэдэнэй ажал хэрэг, хуби заяан тухай роман бэшэжэ байна.

Б. М. Мунгонов һаяхан 50 наһатай болобо. Энэ баяртань зорюулагдаһан суглаан Улаан-Үдэ хотодохи республиканска библиотекэ соо үсэгэлдэр үнгэрбэ.

Уран зохёолшын зохёохы ажал, тэрэнэй номууд тухай хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат В. Б. Махатов элидхэл хэбэ. Һүүлээрнь 50 наһанайнь ойгоор дашарамдуулагдаһан амаршалгын адресууд Б. М. Мунгоновто барюулагдаба.

Ц-Д ДОНДОКОВА *Барадий МУНГОНОВТО*

***

Барадий, хүндэтэ
Барадий,
Балшар наһантайш халта
уулзая.
Наһанайш зүргэ гүй
гүйһөөр,
Набша сэсэгүүдые
зүйһөөр,
Энэл хүрэжэ ерэбэл даа,
Эгсэ табинеш эрибэл даа.
Ногоон дайдадаа морёо
ногтолжо,
Норжомо, Дариимануудаа
ёгтолжо
Ябаал һэмиайш даа,
ябаа,
Яһалхан хүбүүн сагтаа.
Ажабайдалай зам хурдан,
Агта мориндол хурдан.
Хүлөө дүрөөдэ
хүргэмсөөрөө,
Хүнэй зэргэдэ
хүрэмсөөрөө,
Агта морёо татаагүйш,
Алаг зүрхөө барягүйш.
Арад зонойнгоо түлөө,
Ашата Оронойнгоо түлөө
Үгэхэб гээш бэрхэеэ,
Үнэн ябаһан бэеэ.
Дабалтануудайш урдаһаа
сэхэ ошооош,
Дайнайш урдаһаа сэхэ
ороош.
Татагад гээгүй зоригшни,
Таладал уужам доторшни,
Эсэгын хүбүүн шнини
нэрэ,
Эбхэрмэ тэнюун Хёлгын
нэрэ
Уудам Совет орон соогоо,
Ууган буряад зохёолдоо
Эршэ үгэн долгилоо.
Эрьеэ үргэдэн сохилоо.
Харьялан урдаһан
Хёлгонууд.
Халуун зүрхэнһөөш
бадараг лэ.
Улам саашадаа долгинууд
Уута сооһоош гарадаг
лэ.
Шамтай морёо
шэбэрлүүлһэн
Сагаан шарахан
Даримаш
Орёо харгыдаш орхингүй,
Зорёон хэлэхэдэш
орилонтүй,
Һара наран хоёртол
Хамта дэлхэйтэя тойрыш
даа.

МОНГОЛДО ХЭБЛЭГДЭБЭ

Буряадай АССР-эй ахамад болон залуу уран зохёолшодой номууд МНР-эй газетэ, журналда хэблэгдэдэг, мүн тусхай ном болгогдожо, монгол уншагшадта хүргэгдэдэг һайн һайхан заңшалтай болоһоор үнинэй юм.

Мүнөө Дашарабдан Батожабайн «Төөригдэһэн хуби заяан» гэжэ романай 3-дахи номые Б. Лубсанцэрэн оршуулжа, МНР-эй гүрэнэй хэлблэлээр 15.000 хэһэгээр гаргагдаад, Монгол орон дотор тараагдаба. Энэ номые уран зурааша Б. Лхагвасурэн шэмэглэһэн байна.

МНР-эй гүрэнэй хэблэл энэ романай нэгэдэхи номыень 1966 ондо 10.000 хэһэгээр, хоёрдохиень 1968 ондо 15.000 хэһэгээр хэблэн гаргаа бэлэй. Энэ хоёр номыень мүн лэ Б. Лувсанцэрэн оршуулаа һэн.

Б. ЦЭРЭНДАШ.

Монгол.

ОНТОХОН

БАЯНАЙ БАСАГАН

Эртэ урда сагта дэлхэйн нэгэ захада айхабтар баян хүн ажаһуугаа юм гэлсэдэг. Тэрэ баянай адуу малынь, хони хурьгадынь тала дайдые дүүрэн бүрхөөдэг һэн ха. Баян тарган энэ хүн ори гансахан басагатай һэн ха. Баянай басаган сэбэр һайхан, һонор сэсэн ухаатай бэлэй. Баян ганса басагандаа аргагүй дуратай, тэрэнэйнгээ түлөө амяа наһаяашье үгэхөөр һэн ха.

«Ганса басаганиии эгээл сэбэр, эгээл баян хүбүүе оложо хүрьгэ хэхэб» гэдэг бэлэй.

Тэдэнэй хүршэ, ядуу айлай Дагба гэжэ нэрэтэй ганса хүбүүн үгытэйшье һаа, хурдан ухаатай, сэбэр шарайтай һэн. Бага наһанһаа хойшо суг үдэһэн хүршэ хоёр залуушуул мүнөө томонууд болоходоо, бэе бэедээ дурлалсажа, түрүүшын инаг дуранай халуун дүлэ бадаруулаа ха.

Нэгэтэ тэрэ баянайда баһал баян хүн худа болохом гэжэ бууба. Худын бууха да баян аргагүй баярлажа, басагаяа бэри болгон үгэхөөр түргэхэн зүбшөөгөөдхибэ ха. Худанар боложо, бүһэнүүдээ андалдаад, архи, тараг уужа, ама халамгайнууд тараа һэн.

Хойто үглөөниинь баян басагала дуудажа, урин зөөлэхэнөөр хандаба:

— Хүүхэмни, Долгорхомни, бишини шамдаа ёһоор бэрхэ үбгэ олооб. Айл бүлэ болохо сагшни тулажа ерээл даа, — гэбэ. Басаган залд гэжэ, шарайгаа барагад гүүлээдхибэ.

— Баян Дамба худаар буужа ерээ. Даша хүбүүниинь шамтаймни сасуу, сэсэн, бэрхэ юм. Шамдамни тон зохид тааруу нүхэр болохо даа, — гэжэ басаганайнгаа шарайгаа хубилгаһые һэжэглээгүй баян үргэлжэлүүлэн һууба. Эрхэ басаганиинь эсэгынгээ урдаһаа сэхэ хаража хэлэбэ ха:

— Баабай, ба Дашын һамган болохогүйб. Ондоо хүндэ дуратайб.

Басаганайнгаа иигэжэ хэлэхэдэ сошоһон эсэгэнь залд гэжэ, «Эсэгынгээ үгэһөө гараха гэжэ байдаггүй юм. Минии үгэнүүд шамда хуули болохо. Арсалта байха ёһогүй», — гэжэ хатууханаар дуугараадхиба. Тэрэ үдэрһөө хойшо Долгор ехэ уруу дуруу болошобо.

Нэгэл хүсэһэнөө бэелүүлхын түлөө нэтэрүүгээр оролдодог баян хурим түрэдэ бэлдэжэ забда сүлөөгүй. Долгор Дагба хоёрой дуран тэрэ шэмэрүүн баянда юуншье бэшэл. Гансал өөрынгөө тала хаража байдаг хүн ха юм.

Уданшьегүй хурим түрэ эхилхэ саг тулажа ерэбэ. «Яалтай гээшэб? Минии арсалтада эсэгэмни анжарагүй. Үгы даа, Дашын һамган болохогүйб!» гээд һуга харайн бодобо. Нюур шарайнь шиидэнги. Хүнүүдтэ харуулхагүйн тула болгоомжотойхоноор гэрһээ гаража, Холбоо нуур тээшэ гүйжэ мэдэбэ. Эрье дээрэнь ерэмсээрээ, «хухы халаг» гэжэ хашхараад, нуурай гүн уһаруу һүрэшэлэй...

Тэрэ гэһээр баянай басаган Долгор хүхы шубуун боложо түрэһэн юм гэлсэгшэ. Ушар иимэһээ тэрэ хүхы шубуун басаганай гоёолтотой хубсаһанда адли хара алаг зүһэтэй, «хухы халаг» гэһэншүүгээр дуугардаг юм гэлсэгшэ.

В. ГАЛСАНОВ.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- Буряад хүгжэм, дуунай үдэшэ.
- Арадай аман зохёолһоо.
- *Уран шүлэгэй долгин.*
- Шог ёгто мурнууд.

ОЛОНОЙ ЗҮРХЭ СЭНГҮҮЛБЭ

(Композиторнуудай тоосоото концерт тухай)

Ноябрийн 20-до Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо бэлигтэ композиторнуудай — Буряадай АССР-эй габьяата ажал ябуулагша Чингис Павловай, Базар Цырендашиевай тоосоото концерт болобо. Эдэ хоёр нүхэдые «залуу композиторнууд» гэжэ нэрлэдэг. Минии һанахада, «залуу» гэһэн тайлбарилгыень орхихоор болоо хэбэртэй. Юундэб гэхэдэ, эдэ хоёрнай дуу, хүгжэм зохёожо эхилһээр үнинэй. Имагтал ехэшүүлэй бэшэ. мүн хүүгэдэйшье дуу зохёодог, инструментальнашье хүгжэм бэшэдэг Композиторнуудай холбооной гэшүүнэй билет абаадүйшье һаань, Чингис Павловай, Базар Цырендашиевай бэшэһэн дуунууд республика доторнай, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудаар таража, олониинь арадай дуунууд болоо бшуу. Арадай сэгнэлтэ иимэ байна ха юм!

* * *

Иимэ оролтын удаа тоосоото концерт тухай хөөрөөгөө эхилэе даа.

Телевиденинин диктор Зэгбэ Гомбожабай хоёр композиторай зохёохы намтар тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ (хөөрөөниинь нэгэ бага ута болон алдаа гү гэжэ һанахаар), тоосоото концерт нээгээ.

Телевидени болон радиодамжуулгын комитедэй дэргэдэхи буряад инструментын оркестр, дуушад Д. Дашиев, Н. Будаева, Ж. Дандаров, К. Миткинов, Л. Шоболов гэгшэд концертдэ хабаадаа.

Ленин тухай Б. Цырендашиевай бэшэһэн дуугаар концерт эхилээ. Тэрэ дууе М. И. Глинкын нэрэмжэтэ конкурсын лауреат. Буряадай АССР-эй габьяата артист Дугаржап Дашиев гүйсэдхэбэ. Буряад орон тухай Цырендашиевай зохёоһон дуунуудай нэгыень Д. Дашиев дуулаба. Г. Дашабылован үгэдэ бэшэгдэһэн «Буряадни» гэжэ дуунай оролто хүгжэм шагнахада, жэгтэй һайхан тала, хадаһаа харьялан шолшогоноһон горхоной урасхал, мүнгэн дуулгата Мүнхэ-Сарьдаг һанаанда ороодхихо юм. «Буряадни» гэжэ дуун баһал Дугаржабай хоолойдо тааруулжа бэшэгдэһэн. «Баһал» гэһэн ушарнай юуб гэбэл, Базар Цырендашиевай зарим дуунуудые энэ дуушанһаа ондоо хүн дуулажа бирадаггүй гэлсэдэг. Тэрэшэлэн «Түрүүшын дуран» шэнги дууе имагтал Дугаржап Дашиев һайнаар, шагнагшын сэдьхэл доһолгомоор дуулажа шададаг байна бшуу. Гэбэшье «Түрүүшын дуран» гэһэн дууе залуу дуушан Клим Миткинов концертдэ муу бэшээр дуулаа. Энэмнай найруулгынгаа, аялга нугалбариингаа талаар яһала хүшэрхэн дуун шуу.

Тэрэ үдэшэ нилээд олон дуун зал соо зэдэлээ: Ч. Павловай «Банзаров тухай дуун», «Байгал далай», «Байгал дээрэ», «Нютагаа бусалга», «Инагай захяа». «Хүнэй наһан», «Адуушанай дуун», «Алайр, Боохон нютагни», «Шог дуун», «Намайгаа бүүхэн мартаарай», «Эхэ нютаг», «Түрэл дуун». «Дуулим Буряадаа дуулан магтая» гэһэн дуунууд; Б. Цырендашиевай «Шаналал», «Намар», «Уулзатараа баяртай», «Дуран тухай дуун», «Яалтайб?», «Уянгын дуун», «Гуниг дуун»... Һүр жабхалантайгаар гү, али зүрхэ дайрама уянгатайгаар соностоһон эдэ дуунууд радио шагнадаг, телевизор харадаг, хүгжэмөөр һонирходог хүн бүхэндэ танил байха. Тиибэшье тоосоото концертын болоһон үдэшэ бэрхэ дуушадай уран хоолойн ашаар шэнэ дуунууд мэтээр сууряатаа. Мүн эндэ оркестрэй үүргэ ехэ. Хуур, чанза болон бусад инструментнүүд дээрэ наададаг үнинэй хүгжэмшэд А. Зонхоев, С. Балдаев, Дадуева гэгшэдһээ гадна, залуу нүхэд олон.

Эдэ хоёр композитор юугээрээ адли, юугээрээ бэе бэеһээ илгаатай гээшэб гэһэн асуудал табигдаха ёһотой. Нэн түрүүн адли талыень хаража үзэе. Хоюуланайнь дуунууд буряад арадайнгаа хүгжэмтэ фольклорһоо үндэһэтэй байһаараа адли гээшэ аабза. Ямаршье ехэ композиторнуудай зохёохы намтарые харахада, арадай аялга дууһаа «ундалаагүй» хүн үгы байха. Арад зон лэ хүгжэм зохёодог юм, харин бидэ хүгжэмшэд хадаа тэрэниинь заһан найруулдаг хүнүүд гээшэбди гэжэ ородой агууехэ композитор М. И. Глинка хэлэһэн байдаг. Тэрэ талаарнь абажа харабал, хоёр композиторай бэшэһэн алишье дууниинь арадай хүгжэмдэ дүтэрхы, тиимэһээ шагнагшын сэдьхэлдэ ойлгосотой.

Гэхын хирэндэ эдэнэй бэшэһэн дуунуудые бэе бэеынхитэйнь худхахагүйш, оролто хүгжэмэйнь зэдэлхэтэй адли хэнэйнь дуун бэ гэжэ абаһаар танихаш. Хүгжэмэй гол һудаһан болохо ритмыень шагнахада, хоёр ондоо нютагта түрэһэниинь, үдэһэниинь эли харагдадаг.

Жэшээнь, Ч. Павлов «Алайр, Боохон нютагни» гэһэн гоё дуу бэшэһэн байна. Өөрөө Боохон нютагта түрэжэ, балшар наһаяа үнгэргэһэн хадаа, хатар ёохорой аялгые, ритмые «яһан сэмгэндээ» хүрэтэр шэнгээһэн байгаа гээшэ ха: булта шахуу дуунуудынь хатарай шэнжэтэй, шанга сохидолтойнууд байна. Байгал тухай дуунуудынь вальсын маягтай. «Адуушанай дуун» гэжэ дуунайнь аялга доро залуушуул шейк, твист хаталдажа байдаг хэбэртэйгшэ. «Сэндэмэ» гэжэ шог дууниинь (үгэнь поэт Михаил Шиханювай) ород хэлэн дээрэшье һаа, тон лэ буряад аялгатай, хатарай маягтай, һөөл зохид хүгжэмтэй.

Тиихэдэ Б. Цырендашиев Ага нютагта түрэжэ, нюдэ алдамаар нэмжыһэн талада жэргэмэлэй жэргэхые шагнажа ургаһан хадаа, талын агаарай амисхалтай дуу зохёоно гээшэ гү гэжэ һанахаар. Нээрээшье олон дуунайнь оролто хүгжэмые шагнахадаш, шубуунай жэргэхэ, талын булагай шолшогоноһон урдахань соностоһон мэтэ.

Эдэ хоёр композитор ходол дуу зохёодог зон гээ һаамнай буруу болохо. Элдэб инструмент дээрэ гүйсэдхэхөөр хүгжэм бэшэлсэдэг. Зариманиинь тоосоото концерт дээрэ гүйсэдхэгдөө.

Б. Цырендашиевай зохёоһон прелюдиие Анатолий Николайчук чанза дээрэ наадажа, оркестртэй хамта гүйсэдхөө. Прелюди гээшэ ульгамаар урдажа гараһан аялгатай, сүлөөтэ темэдэ бэшэгдэһэн, бэеэ дааһан хүгжэм зохёол гэдэг. Мэргэжэлтэд юун гэжэ сэгнэдэг юм, бү мэдэе. Зүгөөр нэрлэгдэһэн зохёол юрын хүнэй шагнахада яһала урихан, уянгата хүгжэмтэй зохёол байна. Композиторай үшөө нэгэ инструментальна зохёол шагнагдаа. Тэрэнь «Талын дуран» гэжэ нэрэтэй. Уран зурааша Ц. Сампиловай адли нэрэтэй мэдээжэ зурагһаа бодол түрэжэ бэшэгдэһэн зохёол гээ һэн. Тиимэшье байжа болоо. Хүгжэмэйнь зэдэлхэтэй адли, нэлэнхы үргэн талын зураг нюдэндэ харагдаад, хазаар моридой табгайн түбэрөөн дуулдахадал гэхэ юм.

Ч. Павловай «Экспромт» гэжэ зохёолые оркестр гүйсэдхөө. Автор өөрөө хүтэлбэрилөө.

Ч. Павлов композитор байхаһаа гадна, дирижёр нэрлэгдэгшэ оркестрэй г[...] тэлбэрилэгшэ ха юм. Тиим[...] һээ тоосоото концертын [...] ёрдохи хубиие тэрэ хүтэлб[...] рилжэ гараа (нэгэдэхиди[...] Сергей Балдаев дириж[...] байгаа). Композиторши[...] дирижёршье Павловта ба[...] халан хүргэжэ, суглар[...] шад халуунаар альга таша[...]

Композитор Б. Цырен[...] шиев «Гуниг дуугаа» өөрө[...] дуулажа, шагнагшадые ба[...] суулаа, сэдьхэлыень доһол[...] гон уяруулаа: дуунай үгы[...] автор сагһаа урид, һаян[...] наһа бараһан Дондог Улз[...] туев һэн гүб даа...

Олондо мэдээжэ болоо[...] «Сэлэнгэ» гэжэ дууе кон[...] цертдэ хабаадаһан бүм[...] дуушад, дуунай автор ду[...] лаа. Һүүлшын бадагые за[...] соо һуугшад дуулалсаа.

Концерт һайнаар үнгэрөө[...] Альга ташалганууд олон д[...] хин болоо, «Һайхан», «Бис!», «Браво!» гэһэн үг[...] нүүд соностоо.

Тоосоото түрүүшын кон[...] цертын гоёор үнгэрһэн[...] Ч. Павлов Б. Цырендаш[...] хоёрые халуунаар амар[...] шалаад, тэдэнэй саашан[...] ажалда амжалта хүсэхэ [...] ран хүрэнэ. Иимэрхүү кон[...] цертдэ хүн зон, илангая[...] залуушуул ехэ дурат[...] олоороо суглардаг ба[...] на. Тиимэһээ оперно теа[...] соошье үнгэргөө һаа, хо[...] һон һууринууд тэндэ үл[...] хэгүй хэбэртэй. Үүсэ[...] гаргаһан хоровой респуб[...] канска бүлгэмэй жэшээг[...] иимэрхүү концерт ходол эм[...] хидхэгдэжэ байдаг һай гэ[...] хэлэхэ дуран хүрэнэ.

Ц. ДОНДОГОЙ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (д[...]рэ зүүн гарһаа) компо[...]торнууд Б. Цырендаш[...] Ч. Павлов гэгшэд; (доо[...]) бүлэг дуушад.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ШОГХОНУУД

Г. Б. ТОКТОХОЕВ

Самолёдоор ниидэжэ ябабад. Хирүүшэг зантай хүбүүн хажуудань зэргэлээд һууһан, шарайгаар сэбэр басагантай хөөрэлдэхэ гээд, яажашье эхилхэ ушараа оложо ядажа байтараа, зүрхэлжэрхибэ:

— Хүлисэгты, та энэ самолёдоор ниидэнэ гүт?

* * *

— Мэдэнэ гүш, Михаил, һамгамни минсгэйдэ, нохойдо угаа дуратай.

— Шамда атаарханаб. Минии һамган халагламяар, булга, халюун лэ гэхэ юм.

* * *

Нэгэ хүн магазинда ороод, наймаашанда хандаба:

— Хямдаа аад, гоё, бүхэ гутал хараха гээ һэм.

Наймаашан урдаһаань харюусаба:

— Би баһа.

* * *

— Алло-о! Алло! Амуровай квартира гү?

— Эндүүрээт. Манда телефон үгы...

ҮХИБҮҮД ХӨӨРЭНЭ

— Эжы, ондоо дэрэ намда үгыш.

— Юун болооб?

— Энэ дэрэ ехэ таагүй. Тэрэ ондоо дэрэ дээрэ унтахадаа, бүхэли һүниндөө элдэб үльгэр хаража зүүдэлнэб.

* * *

Басагахан сэсэгүүдые зураад, тойруулан хэдэн жэжэ зурлаахануудые табижархиба.

— Энэш юун гээшэб? Боргооһод гү?

— Үгы, энэш сэсэгүүдэй үнэр хангалтана гээшэ.

* * *

Үхибүүдэй саадта зуралгын хэшээл болобо. Булта модонуудые зураха даабари абабад. Харин Серёжа миил томо тэмдэг балартуулба.

— Алим бэ модоншни, — гэжэ хүмүүжүүлэгшэ асууба.

— Энэ үүлэнүүдэй саагуур томо модод ургажа байна, — гэжэ Серёжа харюусаба.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

1. Баяжахадаа —
Бахатажа һураха.
Хүдэлхэдөө —
Хүдэржэжэ шадаха.
2. Мэхээр олоһон зөөри
Мэнэ хайлажа арилха.
3. Хулгайгаар олоһон зөөри
Худалша юм.
4. Эртээр бодоһон хүн
Эд зөөри нэмэнтүү.
5. Үргэбшэдэ бүхыхэ,
Дарабшада дарбайха.
6. Хубхай — һохор,
Худалша — бохир.
7. Хубхай һанаан оёоргүй,
Худалша хэлэн яһагүй.
8. Хубхай харсага
Һабараа гээдэг.
9. Алталһан үнгэ —
хуурантуу,
Амталһан эдеэн —
гашалантуу.
10. Мүнгэн мүнгэндөө
дуратай,
Мүльһэн мүрэндөө
дуратай.
11. Мүнгэн модондо
ургадаггүй,
Мүнгэн өөрөө
бүтэдэггүй.
12. Мүнгөөр шүдхэршье
хүдэлхэ.
13. Альгаараа олоһон
арьбан,
Амаараа олоһон ульгам.
14. Баяжаа болбол,
Үгытэй ябаһанаа бү
марта,
Үгырөө болбол,
Баян байһанаа бү дурда.
15. Харуу хүнһөө
Хахадшье мүнгэ
абахагүйш.
16. Таряан эдеэшэбэл —
толгойгоо гунхуулдаг,
Таряашан баяжабал —
толгойгоо гэдылгэдэг,
17. Шүүһыень һорооб гээд,
Шуһыень таһа һоробо.
18. Мүнгэн эдеэрэ шэнги,
Ехэдэхэ бүрөө муухай.
19. Мүнгэн ээеэ һэлгэдэг,
мүрэн эрьеэ нураадаг.
20. Мүнгэн хэрүүлэй эхин,
Мүльһэн хүйтэнэй
тэмдэг.
21. Хүлеэгээгүй байтаршни
алтан олдохо,
Хүлеэһэн газарһааш
зэдшье олдохогүй.
22. Мүнгэтэй болболшни
нүхэр олон,
Мүнгэгүй хадаш нүхэн
олон.

И. МАДАСОНОЙ
суглуулбариһаа.

ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — Һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. «Эхэ оронойнмай флот» гэһэн олимпиада. 2-дохи турай асуудалнуудта харюу. 14.10 — «Здоровье» — элүүр энхын программа.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

14.40 — 14.50 — «Три минуты в антракте». Киноочерк.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

14.50 — **Үнгэтэ телевидени.** «Нааданхайнуудтай хайрсаг». Үхибүүдтэ зорюулагдаһан телевизионно фильм. 15.00 — **Үнгэтэ телевидени.** Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Спартак» — «Химик» (Воскресенск). 3-дахи үе. 15.50 — **«Эбдэршэгүй хани барисаан».** Азербайджанай ССР. 17.50 — П. И. Чайковскиин «Хун шубуута нуур» гэһэн балет. ГАВТ-ын зүжэг. Забһарлалгын үедэ — «Время» — мэдээсэлэй программа. 20.30 — **Үнгэтэ телевидени.** Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. ЦСКА — «Торпедо» (Горький). 3-дахи үе.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

21.15 — **«Ая-ганга»** — уран зохёолой хүгжэмтэ субботын программа.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

22.45 — «Иван Иванович Иван Никифорович хоёр хайшан гээд туласалдааб? — уран һайханай фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММ[А]

17.50 — Эврипид. «Ме[...]дея» — телезүжэг (1-[...] часть). 19.00 — Конце[...]

ПРАВДА БУРЯТИ[И]

Нэгэдэхи хуудаһан[...] КПСС-эй обкомдо. Ту[...] нэй аймагай хүдөө ажа[...] хүдэлмэрилэгшэдэй со[...] лис уялганууд. Республи[...] Хүндэлэлэй самбар. «Мү[...] сөөнэй тууж бэшэг» [...] суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһан[...] Үзэл сурталай хүдэлмэ[...] лэгшэдэй КПСС-эй об[...] болоһон зүблөөнэй тоосо[...]

Гурбадахи хуудаһан[...] «Һонирхолтой шэнжэлгэ»[...] А. Дуриновай корреспон[...] ци. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһан[...] «Субботний огонёк».

САГАЙ УЛАРИ[Л]

Республикадамнай үү[...] тэйшэг байха, саһан ба[...] орохогүй. Байгал шадар [...] гаханаар саһан орохо. [...] руун-хойноһоо секун[...] 3—7 метр хүсэтэйгөөр [...] хилха. Температура 16—2[...] хойто аймагуудта, Ба[...] жанай голоор 21—26, Б[...] галай урда эрьеэр 10—[...] градус хүйтэн болохоор [...] леэгдэнэ. Улаан-Үдэдэ [...] ниндөө 11—16, үдэр[...] 17—19 градус хүйтэн б[...] ха.

Редактор
Д. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Василий НОЗДРЕВ

АРСАЛАН БА НЭРЭГҮЙ БЭШЭГ

БАСНИ

Зангаар һайн, үнэн сэхэ, ухаатай сэсэн
Залуу Арсалан ехэ даргаар эльгээгдэбэ
Ондоо бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ гэлсээ һэн.
Ойнгоо ажахые түргөөр дээшэнь үргэбэ.
Харигтаа миил ажалынь һайжараа бэшэ
бшуу,
Хатуу шанга хэмжээ тэрэ абаа бшуу:
Архинша Шоные ажалһаань түдэ намнаба.
Арга мэхэшэ Үнэгые тушаалһаань
буулгаба.
Хобууша Шаазгайн һаагуур ама бүглэбэ.
Хоёр-гурбан хойрог ноёдые һэлгэбэ.
Харин энэ үедэ ажахыдань доогуур
Хамагые гайхуулһан нэрэгүй бэшэг тараба
Үнинэй мэдээжэ бур намаг соонһоо
Үмхэй муухай үнэр танар гараба.
Арсаланиие хулгайшан, эдилгэшэн гэб-
Амраг дүүхэтэй болоо гэжэ бэшэбэ.
(һамганиинь жүтөөрхэн, Арсаланда
халдаба.
һаглагар зогдоройнь хахадые зулгаан
хаяба).
Хэрүүл хэлэн, шорхироон шууяан дэбэржэ,
Хэдэн хоног Арсалан амар заяа үзэбэгүй.
Албан тушаалһаам бушуул гаргагты гэжэ
Алад дээшэнь мэдүүлгэ бэшээд үгэбэ ха.
Алим бэ дарганар гэхэтнай гээбы,
Арсаланиие хамгаалхаа яагаа юм?
Хардалга гүрдэлгэ юундэ тэсэнэ бэ? —
— Харин өөһэдөө нэрэгүй бэшэгһээ айна
ха юм.

Г. ЧИМИТОВ буряадшалба.

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1972 оной ноябрийн 25. ● 4-дэхи хуудаһан ● Типография управления по делам издательства, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00532. Заказ № 1387.